

ELŐFIZETÉS

HELYEKEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólátó petit sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, május 25.

Mai számunk főbb közleményei:

Milliók jótékony célra.
Haverda Mariska a vizsgálati bíróságon.
A milliók végrendeletének híradása.
Schwimmer Róza — Haverda Mariskáról.
Spitzer Ignác halála.
Intimitások Spitzer Ignác életéből.

Egy végrendelet.

Arad, május 24.

Száraz, szinte az aszkéták egyszerűségével lepergett agglegény-élet titkos öröme pattant ki egy halottas ágy mellett. Öröm, aminőt csak a magánosság keserű filozófiája, a lelki nélkülözések tudnak megszerezni, megértetni. Feleség csókjáért, gyöngédségeért, gyerekek gögicseléséért, serdülő erejükben való gyönyörködéséért, unokákért és a családi élet minden derűjeért kárpótolta ez az öröm: annak az időnek előre vetett fénye, hatása, amikor ő már nem lesz, s amikor az ő vagyona a szenvedők fájdalmait csökkenti, könnyeiket szárítja. S az öregedő, mosolyra sohasem rándult arcon senki el nem olvasta a gondolatot, pedig talán ott volt a homlokredők mögött:

— Azt hiszitek, nem tudom, mit gondoltok felőlem. Hogy ilyen szürkén, unalmasan élek, a jövődelnem tizedrészét se költöm el. Pedig ha akarnék, tavasztól télég utazhatnám, fűrdhetnék a szórakozásokban. Ma-

gamban járok, pedig csak tőlem függ, hogy a barátok tucat szám legyeknek körülöttem. Gyűjtöm a garast, talán egy angol ruhára is sajnálom, pedig a sirba nem vihetem magammal. Nem is viszem. Ti, a könnyelműek, a jól élők előre eltemetitek a vagyontokat; mikor készen vagytok, akkor mellé feksztök. Az én vagyonom akkor kezd élni, a mikor én meghaltam. Örökös élete lesz; szép élete; az egészséget, a vért, a kedvet fogja készíteni az a vagyon. És a kiknek ez azután örömet, könnyebbülést fog okozni, azoknak az érzései mind áthúzódnak az én szíven. S ha én meghaltam: azokban az örömeimben, vigasztalódásokban folytatódik az én életem. Nem: akkor kezdődik el. Az eddigi csak előkészítés, csak tőkegyűjtés az igazi élethez.

Spitzer Ignác, az agglegény, akit még vagyonában sem irigyeltek, a jótékony célokra hagyta vagyonát, melynek legnagyobb része, hétszáz ezer korona, Arad városára száll s egy városi kórház alapja lesz. Az a magas, emberszeretettel teljes gondolkodás, amely az elhatározásnak forrása volt, megtudja értetni, hogy a magános ember mint találja meg a jövő alkotásaiban örömét. Hogy az elhatározás hatása akkor fog megnyilatkozni, amikor ő érkeivel arról tudomást nem vehet, amikor az elismerés és a hála nem tudja áttörni

koporsója falát: az önzetlenséget dicseri, amely ebben a tényben megnyilatkozott; abban pedig, hogy buzgó zsidó léte olyan intézményre hagyta vagyonának legnagyobb részét, amely felekezetre való különbség nélkül tölti be humánus hivatását: fejlett, a kor szellemével járó és látó gondolkodása látszik meg.

Az emberszereteten kívül még egy jelentős, a mi figyelmünkre nagyon méltó vonás húzódik át a végrendelet ezen részén. Az aradi polgárnak hűsége, városáért való fiúi, rajongó szeretete, amely két kézzel adja az anyagi eszközt arra, hogy ennek a városnak alkotásai, nagy intézményei legyenek. A város, az ezer bajjal küzdő város, amely legégetőbb feladatait se tudja elvégezni, anélkül, hogy polgárai az azokkal járó újabb megterhelés ellen ne zuduljanak föl, a város maga nem tudná ezeket az emberbaráti intézményeket megvalósítani. S ebben vannak segítségére az emberek, azok az altruisták, akik a maguk igénytelenségével és egyszerűségével a közérdek és a jótékonyság tőkéit gyarapítják.

Halottnak álma fölött gyászban nyílik az elismerés, a hála virága, amely Spitzer Ignácot disziti. De az elismerés nemcsak a halottat illeti, hanem azokat az élőket, akik Spitzer Ignác tettének, elhatározásának irányítói voltak, kiknek tanácsai, bizalommal fogadott utmutatásai kétségen

Nagy alapítványok.

Ama alapítványok közül, melyek Magyarországot érdeklik — beleértve a leghorribilisebb összegekre rugókat is — a Hirsch Mór báró és Weitzer Jánosé szerepel nagyobb összeggel, mint aminővel most Spitzer Ignác tette nevét örök emléküvé. Végigtekintve a nagymérvű jótékony embereken, a tudományok pártolói, mind-mind Spitzer mellett sorakoznak ebben a szép listában, mely az emberi nemeskedés történetének egy lapja.

A nagy alapítványok közül, melyek itt Spitzer két milliós hagyatékával egy sorba kerülnek, érdemesnek tartjuk a jelen kiváló alkalommal kapcsolatosan a következőket felsorolni:

Először áll Hirsch Mór báró, ki óriási vagyonának nagy részét a jótékonyágnak szentelte. Galiciában, Bécsben és Budapesten fejedelmi dotációkkal ellátott jótékonyági irodákat állított fel, melyek révén nagyobb elemi csapások enyhítésére még rendkívüli nagyobb adományokkal is szokott járulni. Elemi iskolák felállítására és a kézmű terjesztésére 12 millió franknyi alapítványt tett Galiciában és hasonló tőkével megteremtette a „Baron Hirsch Found”-ot New-Yorkban az odaérkező szegény kivándorlók segélyezésére.

Legnagyobb és általánosan ismert műve azonban az általa alapított gyarmatosítási tár-

saság, melynek 50 millió frankot boosított rendelkezésére oly célból, hogy Oroszországból kiűzött, vagy kivándorlásra kényszerített zsidó hitsorsosai számára földmivelő-telepeket létesítsen Kanadában, az Egyesült Államokban, kivált pedig Argentínában. E mellett évenként a turfon jelentékeny összegre rugó versenyeredményeit rendszeren a londoni kórházaknak adományozta.

Róck Szilárd, a nagy emberbarát nevét számos nagy alapítvány örökíti meg. Vagyonát, mely 1.500.000 koronánál nagyobb összeget tett ki, kulturális és jótékony célokra hagyta. Tárkarékosságától áthatott egyszerű élete folytán gyűjtötte össze nagy vagyonát, melyről ismerősei csak halála után értesültek. Az említett összegből kerek 200.000 koronát hagyott a katolikus és protestáns egyházak és iskolák, tanítóképzők, nevelő-intézetek, iparegyesületek, gyermekkertek, zenedék, a nemzeti múzeum részére és a csángók letelepítésére; 400.000 koronát az árvák és szenvedők, a rabok, lábadozóknak, hülyék, vakok, siketnémák, cselédek, bölcsődék, menedékházak, kórházak, segélyező egyesületek, az elaggott özvegyek és szinylődők számára. A magyar tudományos akadémia részére 20.000 koronát, a tudományegyetem számára 60.000 koronát, a tudományok és művészeti célok fejlesztésére a közoktatásügyi miniszter kezéhez 400.000 koronát s az igazságügyminiszter kezéhez 130.000 koronát; összesen tehát a tudományok és művészetek előmozdítására 600.000 koronát. Ezenkívül az állat-

kinzás meggátolására az állatvédő-egyesület céljaira 100.000 koronát hagyott.

Semsey Andor a tudományok nemeslelkű pártolója volt alapítványai révén. Különösen a muzeumi ásványgyűjteményt részesítette bőkezű adományokban, melyek következtében a magyar nemzeti múzeum ásványtani gyűjteménye jelenleg a világnak első gyűjteményei közé tartozik. Óriási értékű gyűjteményeket vásárolt és ajándékozott a nemzeti múzeumnak. 1889-ben a magyar tudományos akadémiaánál 200.000 koronát tűzött ki tíz, a hazai tudományra vonatkozó munka megírására. Azonkívül a geológiai intézet házának építését, és az Eötvös-kollégium felállítását nagyszerű adományai által tette lehetővé.

Bibics Tomján Margit neve Aradon kiválóan ismeretes a liceum alapítása és az ugynevezett Bibics alapítványok révén. A jótékony nő, Bibics Jakab királyi tanácsos özvegye 1774-ben tett és Mária Terézia által jóváhagyott alapítványa értelmében 222.653 ezüstpénzre becsült birtokát az aradmegyei Szent-Annán a kegyesrendiek vezetésére bízandó köznevelőház építésére és felszerelésére szánta, hogy abban negyven aradmegyei nemes ifju neveltessek. E nevelőház meg is nyílt, de 1817-ben az ifjak csekély száma miatt és más okokból megint bezárattott, 1817-től 67-ig a helytartótanács Aradmegye sűrgető szavát mindannyiszor visszautasította, míg nem az alkotmány helyreállítása után Eötvös József báró miniszter az évenként 48.000 koronát jövedel-

kivül részesek abban, hogy ezzel a végrendelettel Arad városa egy nagyjelentőségű intézménynek veheti meg alapját, s hogy a jótékony és emberbaráti célok jelentős összeggel gyarapodtak, maga az aradi izraelita hitközség pedig egyszerre új templomának és menházának ügyét tekintheti befejezettnek.

A második végrendelet ez, amely Arad városát nevezi meg örökösül. S az elsőhöz, amelynek ügye most jutott keresztül az örökségek bonyodalmain, méltóan sorakozik ez a másik, amely talán az elsőből meritett ösztönzést, s amely talán követőket hívó, buzdító példa lesz a jövőre.

Spitzer Ignác halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 24.

Szombaton este nyolc órakor egy néptelen, csöndes házban elhunyt egy aradi polgar. Orvosa és még talán egy-két rokona és jó ismerőse tudott csak ekkor arról, hogy *Spitzer Ignác*, Arad ez igénytelen, csöndes munkása itt hagyta a földi életet. És alig telt el fél nap, *Spitzer Ignác* neve városszerte emlegetett és dicsőített lett. Azt a szorgalmas, de munkájában visszavonult férfit, akit Arad közönsége, mint derék, egyszerű kereskedőt, majd mint földbirtokost ismert hosszú évtizedekig, tegnap óta a város legnagyobb jótévedői között emlegeti mindenki. Jótévedője lett városa szegényeinek, betegeinek, hitsorsosainak és megalapítója, vagy hathatós támogatója olyan intézményeknek, melyek hosszú időkre hirdetni fogják *Spitzer Ignác* nevét.

Élete és betegsége.

Azokról a végintézkedésekről, melyeket már az *Aradi Közlöny* hétfő reggeli külökiadása hozott főbb részleteiben a közönség tudomására, lapunk más helyén adunk részletes tudósítást. Ugyane külökiadásunkban közöltük azt a gyászjelentést, melyet a rokonság a halálesetről kiadott. *Spitzer Ignác*ot élte hatvankilencedik évében érte a halál. 1840-ben született Aradon. Atyja *Spitzer Izrael* jómódú

mező alapítványt egy kilenc osztályú liceum felállítására, majd pedig a király beleegyezésével negyven, egyenkint 240 koronával ellátott ösztöndíj alapítására fordította, az alapítványi jövedelem fennmaradó részét pedig az Aradon feállítandó liceum építésére szánta. Miután Aradváros e nagyszabású és diszes épület építkezésére szükséges telket és azonfelül 80000 koronát adományozott, a liceum 1872-ben elkészült.

Konkoly Thege Miklós is a tudományok szolgálatára tette alapítványait. Magáncsillagvizsgálóját az államnak ajándékozta, későbbben átengedte csillagászati könyv- és kaptárát.

A legutóbbi idők nagyalapítványai közé tartozik id. *Pálffy János* grófé, ki a magyar középosztály felsegítésére másfél milliót hagyott.

Weitzer János tudvalevőleg 1902-ben négy millió koronát hagyott Arad iparosai számára. A hagyatékot ez évben adták át rendeltetésének hosszú pörösködés után.

Lovag Wechselman Ede a múlt évben másfél millió koronát hagyott a vakok intézetének és a budapesti zsidó hitközség számára.

Bernfeld Ignác 400 ezer koronát hagyott szintén a budapesti izraelita hitközségnek.

Rimanóczy Kálmán gyáros tavaly egy millió koronát hagyott Nagyvárad városának.

Bródy Zsigmond lapkiadó a nyomorba jutott hírlapíróknak 100 ezer koronát hagyományozott.

aradi terménykereskedő, anyja *Büchler Rozália* volt. Szülői házában munkás, szerény élethez szokott *Spitzer Ignác*. Elemi iskoláinak végeztével Bécsbe ment, ahol a kereskedelmi iskolát végezte el kitűnő sikerrel. A praktikus kereskedelmi ismeretek elsajátítására több nagy bécsi vállalat irodájában dolgozott egészen a hatvanas évekig, amikor visszajött szülővárosába és társul lépett be atyja virágzó üzletébe. Nagy szorgalommal, fáradhatlan energiával dolgozott ennek az üzletnek fejlesztésén. Egyszerű életmódja mellett gyűjtötte munkájával. Ekkor aztán abbahagyta üzletét, Arad határában földbirtokot vásárolt és 1887. óta ezen gazdálkodott. Visszavonultan, csendesesen élte le nőtlén életét; hitközségének és ismerőseinek bármikor szívesen és minden külső zaj kerülésével állott rendelkezésére. Figyelemmel kísérte városa ügyeit is, különösen azóta, mióta virilis jogon Aradváros törvényhatósági bizottságának is tagja lett. Tevékeny munkása volt a zsidó hitközség képviselőtestületének, hosszú ideig az aradmegyei takarékpénztár és az aradi ipar- és népbank választmányának, a Lloyd-társulat választmányának és számos jótékony egyesületnek.

Mintegy ötnegyedével ezelőtt kezdett betegeskedni. Véredény-elmeszesedésben szenvedett, mely azonban eleinte nem gátolta abban, hogy tovább ne ügyeljen fel gazdaságára. Ez év februárjában dőlt ágyba; azóta már csak ritkán járt fenn és olyankor Batthyány-utca 20. szám alatti házában szép kertjében sétálgatott. Elég gyakran érintkezett rokonaival: testvérével, özvegy *Förster Károlyné* szül. *Spitzer Betty*-vel, annak két gyermekével, *Paulával* és *Gyulával*, továbbá távolabbi rokonaival, *Weil József* aradi máv. főmérnök nejevel, *Büchler Károly*-lyal és özvegy *Winternitzné*vel, akik *Weil Józsefné* kívül, mind idegenben laknak. Néhány héttel ezelőtt állapota rosszra fordult, úgy, hogy többé nem kelt fel ágyából. Szombat reggel beállt az agónia.

A beteg öntudatánál volt az utolsó órákig — mondta kezelőorvosa, *Schuster Henrik* dr. munkatársunknak — és esti nyolc órakor csendesesen kisenvedett. Halálának híre csak vasárnap délelőtt terjedt el annak a jótékony végrendeletnek hírével együtt, mely Arad történetének legszebb lapjain örökíti meg *Spitzer Ignác* nevét.

A rokonságon kívül az aradi zsidó hitközség, az Aradi első betegsegélyző és temetkezési egyesület és az Aradi izraelita betegápoló és temetkezési testvéregylet adtak ki gyászjelentéseket.

A temetés.

Hálás meghatottság, nagy és előkelő közönségnek részvéte kísérte ki utolsó útjára *Spitzer Ignác*ot. A gyászszertartás délután négy órakor kezdődött a Batthyány-utca 20. számú gyászházban. A virágos udvarban állította fel a ravatalt a zsidó szentegylet, mely az egyszerű, de mélyen megható temetést végezte. Testületileg vonult ki a városi tanács, a zsidó hitközség és szentegylet, az első aradi betegsegélyző és temetkezési egyesület és a zsidó árvaház. Az elhunyt rokonai közül ott voltak *Geiringer Paula*, az elhunyt unokahuga Bécsből, *Weil József* aradi máv. főmérnök és neje, özv. *Winternitzné* Lugosról és *Büchler Károly* Lippáról. A közönség sorából ezeket sikerült feljegyeznünk: *Varjassy Lajos* polgármester, *Müller Károly* országgyűlési képviselő, *Dálnoki Nagy Lajos* alispán, *Lőcs Rezső* gazdasági tanácsos, *Kádas Kálmán* főjegyző, *Reicher Károly* főügyész, *Neuman Dániel*, *Neuman Adolf*, *Neuman Alfréd*, *Nemess Zsig-*

mond dr., *Andrényi Károly*, *Ottenberg Tivadar*, *Leopold Zsigmond*, *Bing Vilmos*, *Tedeschi Viktor*, *Parecz György* dr., *Schusztter Henrik* dr., *Schusztter Illés* dr., *Wadowszky Gusztáv*, *Groszman Jakab* dr., *Tolnai János* dr., *Révész Adolf*, *Réthy Viktor*, *Mayer Miksa*, *Maresch Gyula*, *Kohn S. N.*, *Mittler Izidor* dr., *Mandl Vilmos* dr., *Dobiasch József*, *Simon Gábor*, *Somogyi Gyula* dr., *Kosztka Emil*, *Dániel Kálmán*, *Kovács Vince*, *Deutsch Fülöp*, *Schwartz Jenő* dr., *Tisch Mór* dr., *Singer János* dr., *Kiss Dávid* dr., *Steinhardt Mór* dr., *Szalay Arnold* dr., *Fleischer Samu* dr., *Robitsek Gusztáv* dr., *Robitsek Samu*, *Kovács Vince*, *Wallfisch Armin*, *Reusz Mór*, *Klein Ignác*, *Nikolits Döme*, *Grimm A. József*, *Glück Károly*, *Kell Lajos* stb.

A gyászszertartást *Vágvölgyi Lajos* dr. főrabbi-helyettes, *Kohn Dávid* főkantor, *Szmetána* kantor és *Krausz Jónás* teljesítették, az izraelita templomi énekkar segédletével. Az énekkar gyászdala után *Vágvölgyi* dr. mondott magas szárnyalású bucsubeszédet a ravatal mellett.

— Két férfiú személye egyesül — ugymond — *Spitzer Ignác*-ban. Az egyik, aki most elhagy bennünket, a másik, akit csak most kezdünk ismerni. Az egyik becsületes, igénytelen lelkű ember, aki egész életén átszorgalmas munkában, csendes visszavonultságba élt. A másik, aki most fölének emelkedett, kitűnve ezrek ésezkék közül, akinek lelkét a halhatatlanság dicsfényé övezi, keze pedig magasra emeli a hitszent oszlopát, kötözi a szenvedő emberiség sebeit, vigasztalja a könnyezőket, enyhíti a nélkülözök nyomorát, hajlékot nyújt a hajléktalanoknak, egyengeti a tudományra szomjazók útjait és mindenütt ott van, ahol a felebaráti szeretet ígért valósítja meg. Az egyiknek szíve megszünt dobogni, a másiké él, terem és működik és áldást terjeszt mindenüvé, amerre szemünk ellát. Ő maga mondja végső intézkedésében: „Örömmel, meglegedéssel és büszkeséggel tölt el az a tudat, hogy életemet és munkásságomat az emberiségnek szenteltem.” Mikor ennek az embernek földi porait átadjuk az anyaföldnek, ne a bánat, ne a könnyek legyenek bucsuztatóink. Mert közöttünk marad és előttünk halad serkentve, buzdítva az üdv útjain. Legyen a Mindenható örök áldása alkotásain!

E gyönyörű szavak után *Nemess Zsigmond* dr., a zsidó hitközség elnöke a hitközség és a szentegylet koszoruját tette a ravatalra.

— Hátaltemen teszem le — ugymond — a hitközség koszoruját arra a ravatalra, melyen egy fenkölt gondolkozású nemes emberbarát nyugszik. Fogadalmat teszünk mi e ravatalnál, hogy mindazokat, amiket az elhunyt reánk bízott, hiven, becsületesen teljesíteni és végrehajtani fogjuk. Áldassék örökké a neve annak, aki a felebaráti szeretet legnemesebb példáját adta.

A templomi énekkar gyászdala után a hatlovas gyászkocsira helyezték a koporsót. A gyászkocsi után az árvaház növendékei, a hitközség képviselője, az aradi első temetkezési egyesület küldöttsége vonult nagy gyászoló közönséggel a zsidó temetőbe. Külön gyászkocsi vitte a koszorukat, melyeknek szövege ez: Szeretett testvérenek és nagybátyjának — *Förster Betty* és *Geiringer Paula*, *Weil József* és neje, Feledhetetlen barátjának — *Schusztter Henrik*, Hátaltemen és kegyelete jeléül — Az aradi zsidó hitközség, A nagy emberbarátnak — Az aradi izr. jótékony nőegylet stb.

Haverda Mariska

a vizsgálóbíró előtt.

Elrendelték a folytatólagos vizsgálati fogságot.

Távirati tudósítás.

Arad, május 24.

A szabadkai gyilkosság ügyében ma volt Haverda Mariska és Vojtha Antal kihallgatása a vizsgálóbíró előtt. Mindketten még most is konokul tagadják a bűnrészséget, bár a bizonyítékok egyre súlyosabbak lesznek a bűnösségük mellett. A vizsgálóbíró Winkler ügyész indítványára a mai napon Jánossy mint tettes, Haverda Mariska és Vojtha mint bűnrészesek ellen elrendelte a vizsgálati fogságot. Haverda Mariska többször kellemetlenül elszólta magát, amiből kitűnik az, hogy tényleg ő a felbujtó.

A szabadkai gyilkosságügyében ma a következő tudósításunk ad számot:

(A vizsgálati fogság elrendelése)

Haverda Mária ma még mindig nem tudja, hogy Jánossy Aladár beismerő vallomást tett. Ilyenformán még mindig reméli, hogy bűnét örök titok fátyola borítja majd. Ellenben Vojtha Antallal tegnap délután közölték ezt. Egyetlen arcizma sem rándult meg s konokul, következetesen tagadott tovább. Jánossy vallomását koholtnak mondta s azt a meggyőződését fejezte ki, hogy a féltékenységek adta szájába a terhelő vallomást. Klein Pál Lipótnak a vizsgálóbíró letartóztatási végzése ellen beadott fölfolyamodásáról a törvényszék vádtanácsa keddi ülésén dönt. A vizsgálóbíró a gonoszterveket még abban az esetben sem fogja egymással szembesíteni, ha mindvégig tagadnak.

— A szembesítés nem az én dolgom, — mondta Costan Miklós dr. — elég jókor lesz az a tárgyaláson is.

Ma telt le az előzetes letartóztatás 30 napi határideje és most kellett volna újból kérni a letartóztatás meghosszabbítását. Winkler István királyi ügyész azonban szombaton indítványt tett a vizsgálati fogság elrendelése iránt. A vizsgálóbíró vasárnap délután hozta meg végzését, amelylyel Jánossy Aladárt mint tettes, Haverda Mariska és Vojtha Antal, mint bűnrészesek ellen, a vizsgálati fogságot elrendelte.

(Haverda Mariska kihallgatása.)

A vizsgálóbíró ma kihallgatta Haverda Mariskát. A kihallgatása két és fél óra hosszáig tartott. Costan vizsgálóbíró arra vonatkozólag, hogy Haverda Mariska beismerő vallomást tett-e, a vizsgálat érdekében nem akart nyilatkozni, mindazonáltal a kihallgatásról egyes részletek kiszivárogtak. Costan vizsgálóbíró mindenekelőtt közölte Haverda Mariskával, hogy az újpesti árvaszék Jenő nevű kis fiának gondozását édes apjára, Jarmatzky Sándorra bízta.

— Szegény kis fiam, mennyit fog szenvedni — mondotta Haverda Mariska sirva-fakadva.

— Közlöm önnel, — mondotta tovább Costan vizsgálóbíró, — hogy letartóztatásának újabb 15 napi határideje letelt és további fogvatartását rendelem el.

— Ez szörnyűség, nem értem miért tartanak fogva? Mit akarnak hát velem?

A vizsgálóbíró még most sem közölte Haverda Mariskával Jánossy beismerő vallomását.

— Bizonyítékok vannak rá, — mondotta az asszonynak — hogy Jánossy a gyilkosság napján Szabadkán járt. Fenntartja továbbra is azt a vallomását, hogy ezen a napon a Margitszigeten volt vele?

— Lehet, hogy tévedtem, most már nem emlékszem rá.

— Két nappal a gyilkosság elkövetése után egész határozottsággal állította ezt.

— Lehet, hogy a dátumban egy-két napot tévedtem.

— De arra csak emlékezik, hogy mikor édesanyját megölték, önnel volt-e?

— Nem tudom. Többször elmaradt tőlem.

A vizsgálóbíró erre felmutatta Haverda Mariskának a háztartási könyvét, amelyet rendszeren Jánossy vezetett; a gyilkosság napján Haverda Mariska jegyezte be a kiadásokat.

— Hol volt ekkor Jánossy? — kérdezte.

— Azt hiszem ezen a napon nem volt nálam.

— Éppen Szabadkán volt, ugy-e?

— Én nem tudom.

A vizsgálóbíró ezután felmutatta azt a Browning-pisztolyt, amelyből Haverda Boldizsárnét agyonlőtték.

— Ismeri ezt?

— Nem ismerem, — válaszolt elsápadva Haverda Mariska.

— Klein Lipót lakásán ön azt mondotta a pisztoly felmutatásakor, „jó volna ezzel agyonlőni az anyámat.”

— Nem igaz. A fiamnak vettem egy játék revolvert, erre mondtam azokat a szavakat tréfából.

A vizsgálóbíró ezután közölte Haverda Mariskával, hogy vizsgálati fogságba helyezi. Amikor visszavezették cellájába, görcsöket kapott és elájult.

Ejjel még a következőket jelentik Haverda Mariska kihallgatásáról:

Haverda Mariska beismerte a vizsgálóbíró előtt, hogy Jánossyval nem a gyilkosság napján, április 19-én, hanem két nappal előbb, április 17-én járt a Margitszigeten.

— Jánossyval — mondotta — csak a gyilkosság után találkoztam Klein Pál Lipót lakásán, április 20-án. Félrehívtam és így szólt hozzám:

— Tudod-e, hogy meggyilkolták az anyádat. Én — mondotta Jánossy, — véletlenül Szabadkán tartózkodtam és nincs kizárva, hogy engem is meggyanusítanak. Kérlek, mondd, hogy a gyilkosság napján együtt voltunk a szigeten.

— Azt gondoltam, — folytatta Haverda Mariska vallomását, — nem teszek rosszat, ha azt hazudom, hogy vele együtt voltam a szigeten. Jánossy és Vojtha érintkezéséről csak annyit tudok, hogy Vojtha egyszer táviratozott nekem Szabadkáról, küldjem le hozzá Jánossyt. A Browning vásárlásáról sem tudok semmit. Én egyik trafiktulajdonosnő barátnőmhöz mentem a Dob-utcába, lehet, hogy Jánossy az idő alatt vásárolta a fegyvert, amíg én barátnőmnél tartózkodtam.

Haverda Mariska szombaton levelet akart becsempésztetni fogolytársaihoz, amelyben ezt írja: „meg kell menteni engemet.”

— Miért írta ezt? — kérdezte a vizsgálóbíró.

Sejtettem, hogy a gyilkost letartóztatták és nem akarok ártatlanul a börtönben maradni.

(Klein Lipót fogvatartása.)

A vádtanács ma délután ült össze, hogy Klein Pál Lipót fogvatartása felett határozzon. A vádtanács a súlyos gyanúkok alapján Klein Pál további fogvatartását határozta el. A vég-

zés ellen Klein ügyvédje utján felebbezett. A szabadkai rendőrség távirati megkeresésére a fővárosi rendőrség ma újabb házkutatást tartott Klein lakásán.

(Vojtha tagad.)

Azután Vojtha Antalt hallgatta ki a vizsgálóbíró, aki cinikusan tovább tagad.

— Jánossy beismerte, — mondotta neki a vizsgálóbíró, — hogy a gyilkosság napján Szabadkán járt.

— Ez a Jánossy megőrült, — mondotta Vojtha hidegen — ha ezt állítja. Április 3-ika óta nem érintkeztem vele.

A vizsgálóbíró Vojthanak is felmutatta a Browningot, de az kijelentette, hogy a fegyvert sohasem látta.

Klein Pál Lipót ma arra kérte ügyvédjét, hogy nyugtassa meg családját sorsa felől. A vádlottak közül Jánossy a legnyugodtabb. Tegnap misét hallgatott és megköszönte az ügyésznek, hogy hozzájárult lelkiismerete megnyugtatóhoz.

A Nap ma esti számában azt deríti ki, hogy Vojtha Antal a gyilkosság napján tényleg a fővárosban tartózkodott és így a gyilkosságban aktív részt nem vehetett.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi nőtisztviselők egyesülete vasárnap délután tartotta első évi közgyűlését, melyen úgy a tagok, mint a vendégek szép számban vettek részt. A közgyűlést Bedy-Schwimmer Rózsa ideiglenes elnök nyitotta meg lendületes beszéddel. Feldmar Kornélia, a központ kiküldöttje üdvözölte a testvéregyesületet és kitartásra buzdította továbbra is. A titkári jelentés beszámolt az egyesület első évi működéséről, amely biztos jele annak, hogy a tisztikar nem haszontalanul fáradt és hogy egész évi munkássága meghozta a megérdemelt eredményt. A titkári jelentés után Taub Aranka ajánlatára a közgyűlés köszönetet szavazott a tisztikarnak. A pénztári jelentés felolvasása és a számvizsgáló bizottság jelentésének elhangzása után a közgyűlés a szokott felmentvényeket megadta. Tárgyalta a közgyűlés a jövő évi költségvetést, melyhez hozzászóltak Groszmuk József választmányi tag és Bedy-Schwimmer Rózsa. Gööz Aranka indítványára a közgyűlés az egyesület tiszteletbeli tagjaivá megválasztotta Mrs. Carrie Chapman Catt-et, a választójogi világszövetség elnökét és Varjassy Lajost, Aradváros polgármesterét. A tisztikart és a választmányt a következőképp választotta meg a közgyűlés egyhangulag:

Elnök: Gööz Aranka, alelnök: özv. Fekete Józsefné, titkár: Spádi Adél, pénztáros: Oprin Emilia, ellenőr: Reiner Irén, jegyző: Bisam Helén, háznagy: Kiss Aranka, könyvtáros: Barcza Etelka, számvizsgálók: Angyal Etelka, Kreffly Aranka, Spitzer Hermin, ügyész: Böns Károly dr., választmány: Gyurots Mariska, Helle Erzsébet, Kocián Jusztin, Mihályovits Julia, Pataki Róza, Róyer Zseni, Robicsék Szerén, özv. Rosenstein Izidorné, Schiller Anna, Simony Ilona, Weisz Berta, Taub Aranka, Faragó Rezső és Groszmuk József.

Gööz Aranka lendületes szavakban köszöntö meg ezután a bizalmat, úgy a maga, mint a megválasztott tisztikar nevében. Beérkezett indítványként tárgyalták Bisam Helén indítványát, ki azt ajánlotta, hogy az összetartás megőrzésére minden szerdán este gyűljön össze az egyesület a Baross-park kioszkjában csevegésre, esetleg komolyabb dolgok megvitatására. Schiller Anna indítványozta, hogy rendszeres tornagyakorlatokat szervezzen az egyesület a folytonos ülés káros hatásának enyhítésére. A közgyűlés mindkét indítványt elfogadta és ezután elnök elzetésével oszlott szét.

Milliók jótékony célra.

Spitzer Ignác végrendelete.

Jótékony hagyatékok Arad városnak és a zsidó hitközségnek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 24.

Az Aradi Közlöny rendkívüli kiadásában ma reggel jelentette már azt a főlemelő eseményt, hogy egy nemesen érző, emberségesen gondolkozó nagylelkű s csodásan jószívű agastyán utolsó akarata és végső kívánsága következtében Arad városának, az aradi zsidó hitközségnek és sok-sok jótékony egyesületnek, testületnek *csaknem két millió korona jutott.*

Az elhunyt filantróp Spitzer Ignác hatvankilenc éves agastyán, aki munkás életében szerzett vagyonát és apjától reá maradt örökségét most jótékony célra fordította. Végrendeletének messze kiható jelentősége van Arad jövőjének fejlődésére. Több hatalmas épület s intézmény — kórházak, templomok, menházak — örökre fogják hirdetni ennek a nagyszívű embernek bámulatra méltó jóságát s önzetlen áldozatkészségét. A jótékony intézményekben ápoltt, segélyezett és felruházott emberek mindig áldani fogják a nevét ama férfinak, aki megvetve a hiúságot, akkor szórta szét nehezen szerzett kincseit, amikor a halál már-már lezárta fáradt szempilláit.

Nem mulaszthatjuk el ez alkalommal, hogy elismeréssel ne adózzunk mindama nagylelkű, nemes szívű férfiaknak, akik a város érdekében mindent elkövettek, amikor a nagy vagyon fölosztása szóba került. Spitzer Ignác bizalmas barátait értjük s legelső sorban Ottenberg Tivadart, az Aradi Első Takarékpénztár humánus gondolkozású vezérigazgatóját, akinek minden törekvése odairányult, hogy Arad városa és a zsidó hitközség gazdag hagyatékból részesüljenek Spitzer elhalálakor. Ottenberggel s még néhány intimusával közölte a végrendelező ama szándékát, hogy vagyona legnagyobb részét humánus célokra hagyja. Ottenberg nyomban proponálta, hogy Spitzer Aradra és az általa annyira szeretett hitközségére testálja a vagyonnak ama részét, amelyet jótékony célra szánt. Spitzer hajlott a baráti szóra és Aradot olyan hagyatékból részesítette, amely megközelelti a Weitzer-örökséget, a zsidófelekezeti intézményekről pedig szintén fejedelmi módon emlékezett meg.

Kisszámú rokonai közül legtöbbet hagyott egy aradi uriasszonynak, míg Bécsben élő hugának évjáradékot biztosított. Ez a testvére nem jöhetett el a temetésre, mert súlyos betegen fekszik otthonában. Kezelő orvosának szintén tetemes összeget hagyott.

A nagy hagyaték-szülte hála érzésének megnyilatkozásába egy kis disszonancia is vegyült. Olyan hír keletkezett, hogy az elhunyt bécsi huga megtámadja a végrendeletet. Nem tudni még most, vajjon csakugyan megtörténik-e ez. Ha be is következik, a végrendelet értelmében Arad ezzel csak nyerni fog.

Spitzer Ignác végrendeletét alább szószerint közöljük.

A VÉGRENDELET.

Spitzer Ignác legelső végrendeletét 1906. október 24-én készítette. Ennek szószerinti szövege a következő:

Minden előzőleg tett s halálom után esetleg felszínre kerülő végintézkedésemet érvénytelennek és semmisnek nyilvánítván, testi egészségem és lelki épségem teljes birtokában, érett megfontolás után és józan elmével elhalálozásom esetére vagyonomról következőképen intézkedem és rendelkezem:

Édes atyám által megalapított vagyonomat az idők folyamán szorgalommal, takarékos-sággal és szakadatlan munkával tisztességes és becsületes uton fokoztam mai álladékkára. Miután sajnos közvetlen leszármazóim nincsenek, az életemben hozzám legközelebb állókról megfelelő módon gondoskodva, vagyonomról akképen kívánok intézkedni, hogy az egyrészt folytonosan és szakadatlanul a jótékony-ság és emberszeretet céljainak szolgáljon, másrészt pedig emlékemet örök időkre fentartsa.

Miután egyetlen testvérem és annak gyermekei nincsenek abban a helyzetben, hogy egy nagyobb vagyon kezelését átvegyék, szívem sugallatának engedve és szabad elhatározásból indítatva érzem magamat, hogy abban a városban, amelyben születtem és éltem és abban a hitközségben, amelyhez születésem percétől kezdve tartoztam, létesítsem a jótékony-ság és emberszeretet céljait szolgáló azokat az intézményeket, amelyek hivatva lesznek édes atyám nevét és az én nevemet az idők végtelenségéig megörökíteni.

De megemlékezni kívánok egyszersmind azokról a már meglevő jótékony-sági egyletekről is, amelyeket ismerem és nem feledkezek meg rokonaimról sem, akiknek legnagyobb részét nem is ismerem és akik életemben nekem sem örömet, sem bánatot nem okoztak.

Végrendeleti intézkedéseim oly sorrendben teljesítendő és foganatosítandók, amily sorrendben azok következnek.

(A rokonoknak.)

(I. csoport. Rokonaim.) Hagyományozok: a) Winternitz Vilmos unokafivérem fiának Winternitz Mór, ez idő szerint Budapesten székelő századosnak (5000) ötezerkoronát; — b) Winternitz Vilmos unokafivérem leányának Vértesszül. Winternitz Róza, gyógyszerész neje, lugosi lakosnak (5000) ötezer koronát; — c) Winternitz szül. Spitzer Regina unokanővéremek Lugoson, mint egyedül álló nők (5000) koronát; — d) Büchler Manó temesvári lakos unokafivérem gyermekeinek egymásközt egyenlő arányban összesen (20000) huszezer koronát; — e) Büchler Károly unokafivérem, lippei lakosnak (5000) ötezer koronát; — f) Fischel szül. Spitzer Róza, unokanővérem, budapesti lakosnak (10000) tízezer koronát; — g) Kohn Luis unokafivérem, ez idő szerint északamerikai (St. Louis Avenue Easton 4206—4208.) lakosnak (10000) tízezer koronát; — h) Kohn Louis unokafivérem testvéreinek, akiknek tartózkodási és lakhelyét nem ismerem, egymásközt egyenlő arányban összesen (10000) tízezer koronát; — i) néhai Men-czer szül. Spitzer Hermína, elhalt unokanővérem, volt temesvári lakos gyermekeinek egymásközt egyenlő arányban összesen (5000) ötezer koronát; — k) Weil szül. Spitzer Auré-lia unokahugom, mérnök neje, aradi lakosnak (100000) százezer koronát.

Amennyiben imént nevezett rokonaim egyike vagy másika valamelykorábban haláloznék el, a hagyomány az elhunyt törvényes örököseire hárul át. Miután hagyatékomnak lehető gyors lebonyolítását kívánom, elrendelem, hogy hagyatékom tárgyalására fentebb megnevezett hagyományozóim közül csupán azok idéztessenek meg, akik Magyarországon laknak és akiknek azonosságuk és lakhelye ismeretes. A többieknek, valamint azoknak a hagyományozóknak, akik a tárgyalásra meg nem jelentek, gyümölcsözőleg elhelyezendő és az illetékes hatóságoknál deponálendő, ahol az illetők azokat azonosságuk igazolása ellenében felvehetik.

(Jótékony hagyományok.)

(II. csoport. Jótékony egyesületek.) Hagyományozok: a) az Aradi polgári menházának Spitzer Ignác örökös tag alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát; — b) az Aradi polgári árvaháznak Spitzer Ignác örökös tag alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát; — c) az Aradi polgári nőegyletnek Spitzer Ignác örökös tag alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát; — d) az Aradi szegény tanulókat segélyező egyesületnek Spitzer Ignác örökös tag alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát; — e) Arad szab. kir. városának Spitzer Ignác örök időkre érinthetetlen alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát arra a kizárólagos célra, hogy emez alapítvány évi kamataiból évenként január havában Gáj külváros román és szerb lakosságának — amelyből gazdasági munkáim legnagyobb része kikerül — szegény gyermekei meleg ruhákkal elláttassanak; — f) Arad szab. kir. városának további (5000) ötezer koronát Spitzer Ignác örök időkre érinthetetlen alapítványa gyanánt arra a kizárólagos célra, hogy az alapítvány évi kamataiból városi szegény gyermekek vállalkulmányosság nélkül téli ruhákkal megajándékoztassanak; — g) Arad szab. kir. városának ugyancsak (5000) ötezer koronát Spitzer Ignác

örök időkre érinthetetlen alapítványa gyanánt arra a kizárólagos célra, hogy ez alapítvány évi kamatai elhalálozásom napjának mindenkor évfordulóján a város szegényei, között valláskülömbőség nélküli szétosztassanak.

Az eme csoportban említett összes alapítványok magyar koronajáradékokban helyezendők el és csupán azok évi kamatai használhatók fel; maga a tőke örök időkre érinthetetlen marad és soha semmi körülmények között a megállapítottaktól eltérő más célokra nem fordítható.

(Zsidóintézményeknek.)

III. csoport. Izr. jótékony egyletek. Hagyományozok:

a) az Aradi izr. jótékony egyletnek Spitzer Ignác örökös tag örök időkre szóló alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát arra a kizárólagos célra, hogy ez alapítvány évi kamatai szegény fiugyermekek felruházására fordíttassanak; b) az Aradi izr. leánykiházasító egyletnek Spitzer Ignác örökös tag alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát; — c) az Aradi izr. jótékony nőegyletnek Spitzer Ignác örökös tag alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát arra a kizárólagos célra, hogy ez alapítvány évi kamatai szegény leánygyermek felruházására fordíttassanak; — d) az Aradi népkönyhának Spitzer Ignác örökös tag alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát; — e) az Aradi izr. fiú árvaháznak Spitzer Ignác örökös tag alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát; — f) az Aradi izr. zenekaralpnak Spitzer Ignác örökös tag alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát; — g) az Aradi izr. hivatalnoki nyugdíj-alapjának Spitzer Ignác örökös tag alapítványa gyanánt (5000) ötezer koronát.

Emez összes alapítványok magyar koronajáradékokban helyezendők el és csupán azok évi kamatai használhatók fel; maga a tőke örök időkre érinthetetlen marad és soha semmi körülmények között a megállapítottaktól eltérő más célokra nem fordítható.

(Temetésére és sarkövére.)

IV. csoport. Aradi izr. Chevra Kadischa (Szentegylet). Az aradi izr. chevra-kadischának, mint örökös tag (30000) harmincezer koronát hagyományozok a következő határozatok és feltételek mellett:

Elhalálozásom esetére az aradi izr. chevra-kadischa tartozik temetéséről gondoskodni és annak összes költségeit fedezni. Amennyiben idegen helyen halnék el, holttestem haza hozandó, bármennyit is követelnék ezért az idegenben és itt Aradon rendesen eltemetendő. Sirhelyem lehetőleg boldogult szüleim sirhelye mellett legyen; amennyiben ez nem volna lehetséges, a magam részére külön, diszes sirhelyet igényelek.

Az aradi izr. Chevra kadischa tartozik kötelezettséget vállalni az iránt, hogy részemre boldogult szüleim sarköveihez hasonló sarkövet állíttat elhalálozásom után egy évre, tartozik ezt a három sirhelyet ápolni és örök időkre jó karban tartani, a sarköveket mindenkor felújítani és az időjárás folytán bekövetkező elporladásuk esetére újjakkal pótolni. Ha a jelenlegi temető megszüntetetik, a Chevra köteles az én holttestemet és boldogult szüleimet az új temetőbe átvittetni, ott egymás mellett eltemettetni és a sarköveket felújítva felállítani.

A Chewratartozik a fentiösszezből a temetésnél közreműködő személyzetet is díjazni és pedig a főrabbinak (500) ötszáz koronát, a főkántornak (200) kétszáz koronát, a paphelyetteseknek egyenként (100) száz koronát, az énekeseknek összesen (100) száz koronát, a kísértőknek összesen (10) száz koronát, a főjegyzőnek (200) kétszáz koronát, a másodjegyzőnek (100) száz koronát, a Chewra főelőjárójának (50) ötven koronát és

a Chewra embereinek egyenként (25) huszonöt koronát kifizetni. Az imént említett készkiadások azonnal teljesítendők; az ezek fedezése után fennmaradó összeg magyar koronajáradékokban örök időkre érinthetetlenül elhelyezendő; emez összeg évi kamataiból fedezendők a folyó kiadások és az ezek fedezése után fennmaradó kamatjövedelem az alább meghatározandó kórház alap javára fordítandó.

(Az új zsidókórházra.)

Az aradi izr. Chewra Kadischa nak hagyományozom továbbá az Arad város határában fekvő, az aradi 3841. sz. tjkvben felvett 250 kis holdat (1100 □-öl) kitevő Sz-retyháza pusztát, a mely ez idő szerint haszonbérbe van adva, Spitzer Izrael és Spitzer Ignác alapítványa gyanánt a kórházalap javára örök időkre elidegeníthetetlenül és meg nem terhelhetőleg. Emez ingatlanok jövedelmei a fentebb megjelölt kamatfeleslegekkel együtt mindaddig tőkésítendők, míg a Chewra az alább még meghatározandó, külön e célra szolgáló hagyomány igénybevételével együtt abba a helyzetbe jut, hogy kórházát megnagyobbítsa és célszerűen, a mai kor követelményeinek megfelelő módon, esetleg újraépítés által akkép alakítsa át, hogy az habár kicsiben — egy modern kórház követelményeit kielégíthesse.

Emez ajándékozás és hagyomány feltételül kikötöm, hogy az új kórház disztermében egy fekete márványlap alkalmaztassék, a melybe arany betűkkel „Spitzer Izrael és Spitzer Ignác alapítványa” bevésve, édes atyám neve és az én nevem örök időkre fenntartassék s megörökíttessék.

Az ingatlan jövedelmei mindenkor gyümölcsözőleg helyezendők el és a rekonstrukció után a jövedelem egyedül és kizárólag a kórház céljaira fordítható. Az ingatlanok bérbeadása és a jövedelmek felett egyedül a Chewra mindenkor elnöke s választmánya határoz. A kórház felépítése illetőleg átalakítása kérdésében az aradi izraelita hitközség mindenkor elnöke, vagy elnökhelyettese szavazati joggal elnököl. Hogy a kórház mielőbb átalakítható, illetőleg felépíthető legyen, e célra Aradi izr. Chevra-kadischának további (50,000) ötvenezer koronát hagyományozok, mely összeg az építés megkezdéséig gyümölcsözőleg elhelyezendő és tőkésítendő és más célra semmi körülmények között nem fordítható. Szívből kívánom, hogy a Chewra az aradi izr. hitközség diszére örök időkre fejlődjék és gyarapodjék.

(A zsidó menháznak.)

V. csoport. Aradi izr. hitközség.) Az aradi 392. sz. tjkvben felvett Batthyányi-utca 20. szám alatti házaikat, mint Spitzer Ignác menházát, örök időkre elidegeníthetetlenül és meg nem terhelhetőleg az aradi izr. hitközségnek hagyományozom gyámoltalan és keresetképtelen szegény zsidó férfiak és nők javára, hogy ezek eltűk még hátralevő részét nyugalmában és gondtalanul eltölthessék.

Ugyancsak az aradi izr. hitközségnek hagyományozom a Balta Mika (Rendetlen) dűlőben fekvő, az aradi 1058. 1076. 2320. 3103. 3470. 3632. 4217. 4315. 4363. 4546. 4629. 4819. 5000. 5061. 5100. és 5584. sz. tjkvben felvett 360 magyar holdat (a 1100 □-öl) kitevő pusztát, mint Spitzer Ignác menházalapot örök időkre elidegeníthetetlenül és meg nem terhelhetőleg, hogy emez alap jövedelmeiből a menház lakói tisztességesen éllemezéssel és ruházattal elláthatók legyenek.

E menházalap javára további (100 000) százezer koronát hagyományozok arra a célra, hogy a tulajdonképeni menház a Perényi-utca néző hátsó telken egyszerű de izléses kivitelben a modern kor igényeinek megfelelőleg felépíttessék és berendeztessék, mint Spitzer Ignác alapítványi menháza örök időkre elide-

geníthetetlenül és meg nem terhelhetőleg. A telket soha elköltöztetni nem szabad s így mindkét ház a Spitzer Ignác alapítványi menház telkét képezi. Felhívom az aradi izr. hitközséget, hogy eme szép és nagyszabású intézmény megvalósítása és létesítése tekintetében alapos és érett megfontolással járjon el. Az alapszabályok kidolgozására, a menház építésének vezetésére, fentartására és kezelésére egy bizottság választandó, melynek tagjai: az aradi izr. hitközség mindenkor elnöke, alelnöke és hat választmányi tagja, az aradi izr. Chewra mindenkor elnöke és hat választmányi tagja a főrabbi, továbbá az aradi izr. jótékony nőegylet elnöknője és hét választmányi tagja.

Ugy a menház, min az annak alapjához tartozó birtok az aradi izr. hitközség tulajdonába megy át, azonban egyedül és kizárólag általam meghatározott célra fordítható. A pusztát a folyó gazdasági év befejezésével és lebonyolítása után adandó át. Az élő és holt fundus instructus, a termények, gabonaneműek és takarmányfélék a végrendeleti végrehajtók által nyilvános árverésen értékesítendők s a befolyandó vételár később következő rendelkezéseim szerint lesz felhasználandó. Lakóházam elhalálozásom után hat hónappal adandó át az aradi izr. hitközségnek és a menházalap jövedelmeinek fokozása érdekében célszerű lesz a lakást néhány évre bérbeadni.

(A lakás berendezését, bútorait, festményeit, ezüstneműimet és egyéb felszereléseit unokahugomnak Geiringer szül. Förster Paulának hagyom, aki azok felett szabadon rendelkezhetik.)

A menházba első sorban aradvárosi zsidó férfiak és nők veendőek fel; ha Arad városából elegendő nem jelentkeznének, aradmegyeiek és ezek után Magyarország egyéb megyéiből jelentkezők veendőek figyelembe. Ha az aradi izr. hitközség a menház céljaira egyéb támogatásokat is kapna, ezek a Spitzer Ignác menház alapjaira fordíthatók. Ugy a Batthyányi-utcai, mint a Perényi-utcai háznak homlokzatain „Spitzer Ignác izraelita menháza” felirat alkalmazandó. Kikötöm továbbá, hogy az építendő menház disztermében fekete márványlap alkalmazandó s abba aranybetűkkel ezen felirat: „Alapítók Spitzer Izrael és Spitzer Ignác bevésve” és hogy ugyanott évenként elhalálozásom napjának mindenkor évfordulóján értem requiem tartassék. Ez intézményt az aradi izr. hitközség jóindulatába ajánlom. Gondoskodjék arról igaz emberszeretettel és alapítója iránti őszinte kegyelettel.

Ez alapítvánnyal azon hitközség előtt, a melyben éltém és a mely remélhetőleg örökké élni fog, igazolni kívántam, hogy az igaz hit mily mélyen gyökeredzik szívemben és eme hitközségben állandó és maradandó emléket kívántam magamnak biztosítani.

(Az új zsidó templomnak.)

Továbbá (200 000) kétszázézer koronát hagyományozok az aradi izr. hitközségnek azzal, hogy ez az összeg gyümölcsözőleg elhelyezendő és mindaddig tőkésítendő, míg a hitközség abba az anyagi helyzetbe jut, hogy egy új diszes modern templomot építhet. Ez összeg, annak kamatai és kamatos kamatai csak akkor és abban az esetben vehetők és adhatók ki successive, ha és amennyiben az új templom építése megkezdődik. Más célra ez összeg s annak kamatjövedelme soha semmi körülmények között nem fordítható.

Ezzel szemben kikötök magamnak egy az építendő templom oltárán alkalmazandó fekete márványlapot, melybe arany betűkkel eme felirat: „Alapítók Spitzer Izrael és Spitzer Ignác” bevésve legyen.

(A szegénysorsu jótanulóknak.)

További (50 000) ötvenezer koronát hagyományozok az aradi izr. hitközségnek azzal, hogy ez az összeg mint Spitzer Ignác örök időkre

érintheetlen ösztöndíjalapja magyar koronájában elhelyeztessék s ez alap évi kamataiból aradi kereskedelmi akadémiára és az aradi lyceum érettségizett zsidó vallású, szegénysorsú legjobb tanulóit egyenként (500—500) ötszáz—ötszáz koronás ösztöndíjakkal jutalmaztassanak. Az ösztöndíjak kiosztása és a tanulók kijelölése egyedül az aradi izr. hitközség jogát képezi.

További (25,000) huszonezer koronát hagyományozok az aradi izr. hitközségnek azzal, hogy ez összeg hasonlóképpen mint Spitzer Ignác örök időkre érintheetlen női ösztöndíj alapja magyar korona járadékban elhelyeztessék s ez alap évi kamataiból két szegénysorsú, aradi, zsidó vallású leány, akik az itteni középiskolákat jelesen v. gezték és magasabb tudományos kiképzésre törekednek, ösztöndíjakkal jutalmaztassanak. Az ösztöndíjak kiosztásának és a jutalmazandók kijelölésének joga egyedül az aradi izr. hitközséget illeti meg.

(Spitzer Ignác cselédei.)

(VI. Csoport. Cselédek.) Ruzs Milentie gazdának, aki évek hosszú sora óta a legnagyobb hűséggel, odaadással és szorgalommal szolgált (5000) ezer koronát hagyományozok. A pusztán levő többi éves cselédek a folyó negyedre járó egész fizetésüket kapják s azonfelül egyenként (150—150) százötven-százötven korona hagyományban részesülnek. — Házamban levő házvezetőnőm ajándék címén a folyó három havi fizetését kapja, azonfelül minden nálam eltöltött, avagy megkezdett szolgálati év után további (150—150) százötven százötven koronát kap. A szobaleánynak és az inasnak három havi fizetésük azonnal folyósítandó.

(Elengedett követelések.)

(VII. csoport. Különléle határozatok.) Az osztrák-magyar bank aradi fiókjánál, az Aradi első takarékpénztárnál és óvadék gyanánt Arad szab. kir. város pénztáránál letétben levő, valamint pénzszerényekben levő sorsjegyeimet unokahugomnak Geiringer szül. Förster Paulának hagyom, akinek azok természetben kiadandók.

Özv. Hammerschlag Klára dohánytőzsdés (4200) négyezerkettőszáz koronával adósom amely összeget neki üzlete megalapítása céljából kölcsönöztem. E tartozás fedezetül pénzszerényekben egy általa elfogadott azonos összegű váltó s különléle sorsjegyek vannak. Minthogy a szegény özvegy a legnagyobb szorgalmat, munkásságot és takarékoságot fejt ki, hogy gyermekeit eltarthassa és felnevelhesse, eme tartozását elengedem, amihez képest fedezeti váltója és sorsjegyei pénzszerényemből neki — korábbi elhalálása esetén pedig örökösökének — díjmentesen kiadandók.

Wechsler Ede (1000) ezer koronával tartozik nekem, mely tartozása fedezetére az aradi izr. hitközségnél két templom-ülést íratott át a nevemre, egyuttal ez összegről váltót is adott. Pénzszerényekben elfekvő emez 1000 kor. váltó neki díjmentesen kiszolgáltatandó s az aradi hitközség utasítandó, hogy a két templom-ülést 1000 kor. befizetése ellenében Wechsler Ede részére adja és irassa át.

A tulajdonomat képező három pár templom-ülést az aradi izr. hitközségnek hagyományozom azzal a kikötéssel, hogy tartozik elhalálásom napjának mindenkor évfordulóján a templomban requimet tartani, gyertyát (Jahrzeitlicht) gyújtani és minden nagy ünnepen a halotti ima (Masker) alkalmával nevemet örök időkre felemlíteni.

ARAD: ÁLTALÁNOS ÖRÖKÖS.

(VIII. csoport. Arad szab. kir. város közönsége.) Mindezek után feladatokat képezi a fentebb részletesen megjelölt alapítványok, alapok és hagyományok

kielégítése és kiegyenlítése után fennmaradó ingó vagyonom felől rendelkezni.

Miután testvérem, akit eme vagyon tulajdonképpen megilletne, már előrehaladott korban van és betegeskedik, gyermekei pedig egy ily nagyobb vagyon — melynek mai átlagát 700000 koronánál magasabbra becsülöm — kezelésére sem nem alkalmasak, sem nem képesek, indítva érzem magam vagyonomról akképen intézkedni, hogy bőkezűen gondoskodjam arról, hogy mindaddig, míg életben vannak, legjobban legyenek ellátva és kielégítve, elhalálásuk után azoban eme vagyon az igaz emberszeretetérdekeit szolgálja.

Ehhez képest I—VII. csoportban említett és felsorolt hagyományok, alapítványok, alapok és ösztöndíjak teljes kiegyenlítése és kielégítése után fennmaradó összes vagyonomat Arad szab. kir. város közönségének hagyom, amelyet ekképen általános örökösömnek nevezek ki a következő feltételek, módoszatok és határozatok mellett:

a) minden néven nevezendő és nem természetben hagyományozott ingó vagyonom elhalálásom után végrendeleti végrehajtóim által nyilvános árverésen értékesítendő és az előző csoportokban tett alapítványok, alapok, ösztöndíjak és hagyományok kielégítése illetőleg biztosítása után fennmaradó összeg gyümölcsözőleg elhelyezve Spitzer Ignác hagyatéká gyanánt Arad szab. kir. város közönségének ki és átadandó; ennek ellenében Arad szab. kir. város közönsége tartozik:

(Életjáradékok.)

b) nővéremnek Förster szül. Spitzer Bettynek, életfogytiglan és felévenként két egyenlő részletben évi (20000) huszezer korona életjáradékot készpénzben kifizetni; c) unokahugomnak Geiringer szül. Förster Paulának mindaddig, míg ed. satyja Förster szül. Spitzer Betty életben van, felévenként két egyenlő részletben évi (12000) tizenkettőezer koronát, édes anyjának akár későbbi, akár korábbi elhalálása időpontjától kezdve pedig életfogytiglan felévenként két egyenlő részletben évi (15000) tizenötezer korona életjáradékot készpénzben kifizetni; — d) unokaöcsémnek Förster Julius bécsi lakosnak életfogytiglan felévenként két egyenlő részletben évi (2000) kettőezer korona életjáradékot készpénzben kifizetni; — e) özv. Sági Róza dohánytőzsdésnek Aradon életfogytiglan felévenként két egyenlő részletben évi (1200) ezerkettőszáz korona életjáradékot készpénzben kifizetni.

f) emez életjáradékok tisztán és kizárólag személyhez kötöttek s az illető jogosultak akár korábbi, akár későbbi elhalálásával végleg megszűnnek és azokhoz senki másnak igénye nincs;

g) mindaddig, míg nővérem Förster szül. Spitzer Betty és ennek gyermekei Geiringer szül. Förster Paula és Förster Julius közül csak egy is életben van, eme vagyonnak az ő életjáradékuk biztosítására érintetlennek kell maradnia; h) ha a vagyon kamatai az életjáradékok kiegyenlítésére elegendők nem volnának, a hiány magából a tőkéből pótolandó, természetesen csakis mindaddig, — amíg a tőke — ami ugyan felette valószínűtlen — ki nem merül; i) ha a tőke kamatai akár eredettől kezdve, akár pedig az életjáradékokra jogosult személyek egyikének vagy másikának elhalálása folytán az életjáradékok kifizetésére szükséges összegeket felülmulnának, eme jövedelmi többlet a tőkéhez csatolandó és tő-

késítendő mindaddig, míg a b) c) és d) alatt megnevezetti mindhárom életjáradékjogosult elhalálozott; k) mindhárom fentebb említett igényjogosult elhalálása után — az e) alatt megnevezett életjáradékjogosult ebbeli igényeinek életfogytiglani épségben tartása mellett — eme tőke mindaddig tovább gyümölcsözőtendő és a kamatok mindaddig továbbra is tőkésítendő, míg eme tőke felszaporodott kamatos kamataival együtt elegendő és megfelelő lesz az általam alább meghatározott és egyedülének és kizárólagosnak jelzett és rendelt cél teljesítésére és megvalósítására;

(Uj városi kórház építésére.)

l) kívánom és rendelem, hogy emez általam Arad sz. kir. város közönségének hagyott tőke és annak felszaporodott kamataiból egy uj, a modern kor és tudomány igényeinek és követelményeinek megfelelő diszes és kényelmes kórház építtessék a város díszére, a betegek szenvedéseinek enyhítésére és nevem örök időkre leendő emlékére;

m) az építendő kórház, mely örök időkre a homlokzaton is megörökítendő „Spitzer Ignác alapítványi kórháza” nevet viselje, valláskülönbség nélküli betegek felvételére van hivatva; a díszteremben fekete márványlap alkalmazandó, melybe nevem arany betűkkel bevésendő;

n) ismételten hangsúlyozom, hogy az általam Arad sz. kir. város közönsége részére tett emez alapítvány a meghatározott rendeltetéstől eltérő más célokra soha semmi körülmények között nem fordítható és megkívánom, hogy emez alapítványról, annak jövedelmeiről és terheiről minden évben nyilvános számadás tétessék közzé;

o) az alapítvány kezelésének és az alapszabályok kidolgozásának joga Arad sz. kir. város közönségét illeti meg.

SPITZER IGNÁC ÖNMAGARÓL.

(IX. Záró határozatok.) Egy emberi életet az aggodó gondossággal, becsületes munkával és fáradhatatlan szorgalommal szerzett és gyűjtött vagyonomról ekképen intézkedvén, örömmel, meglelégedéssel és büszkeséggel tölt el az az érzés és tudat, hogy életemet és munkámat — család hiányában — az emberiségnek szenteltem. Hirt és dicsőséget, kitüntetést és magasztalást soha nem kerestem, ezekre soha nem vágyódtam. Szerettem és szolgáltam hazámat, szülővárosomat és hitemet, de életemben sem halálra, sem elismerésre igényt nem tartottam. De hirdessék ércnél maradandóbb emlékeim halálom után, hogy lelkem minden érzésével, szívem minden dobbanásával embertársaim javára törekedtem, értük dolgoztam és róluk gondoskodtam. És ha a késő utókörben, évszázadok elteltével, létesített intézményeim által megörökített nevem bár mikor említve lesz, mindenki joggal fogja mondani: Becsületes ember volt, nemeslelkű ember volt, igaz ember volt. Ez az én elégtételem. ez az én dicsőségem. És ha szemeimet örökre behunyva, megjelenek odafent a mindenahtó és örök isten ítélőszéke előtt és számot kell adnom életemről és tetteimről, bátran fogok hivatkozni mindarra, amiről, míg éltem, senki nem

tudott s a mai halálom után nyilvánvaló lesz.

És ha az igazságos isten tetteimet megjutalmazni kívánja s azt kérde tőlem hogy mit óhajtok, leborulok lábai elé és könyörögni fogok hozzá: Add uram isten, hogy imádtott hazám, szeretett szülővárosom és az én hitközségem évszázadokon át, örökkön-örökké boldog és dicsőséges legyen. Amen.

A VÉGRENDELETI VÉGREHAJTÓK DICSÉRETE.

(X. Végrendeleti végrehajtók.) Végrendeleti intézkedéseim végrehajtására felkérem és megbízom Ottenberg Tivadar és dr. Schuster Henrik urakat, akiknek részére egyenként és külön-külön (6000—6000) hatezerkorona tiszteletdíjat állapítok meg. Tudatában vagyok annak, hogy nem könnyű feladat teljesítésével bízom meg őket és hogy a fenti, inkább emlékül, mint kielégítésül szolgáló tiszteletdíj távolról sem áll arányban a részükről kifejtendő munkássággal, de tudatában vagyok annak is, hogy lelkiismeretességük, feltétlen megizhatóságuk, correctségük és ügyszeretük őket nehéz feladatuk végrehajtásában támogatni fogja.

Különösen Ottenberg Tivadar urat, ki intenciómat megvalósítani leginkább van hivatva és kinek szakértelmére és tekintélyére nagy súlyt fektetek, kérem, hogy a hagyatéki pénzügyi kérdéseiben, az alapítványok és hagyományok biztonsága és gyümölcsösztetése, valamint az életjáradék biztosítása tekintetében döntő és irányadó véleménye szerint intézkedjék.

Elvárom és megkívánom végrendeleti végrehajtóimtól, kiket ebbeli minőségükben megbízottaimnak kívánok tekinteni és kiknek ezekre nézve kifejezetten megbízást adok, hogy a legnagyobb gonddal őrködjenek a felett, hogy végrendeleti intézkedéseim mindenike a legpontosabban és szigorúan rendelkezéseimnek megfelelőleg teljesíttessék, hogy a hagyatéki ügy gyors és akadálytalan lebonyolítása érdekében sem időt, sem munkát ne kíméljenek és hogy amaz ismételtén kifejezett és hangsúlyozott rendelkezéseimnek, melyek szerint minden egyes hagyomány és alapítvány az általam megjelölt és kizárólag erre a célra szolgáljon, érvényt szerezzenek.

Mert művemet csak akkor tekintem teljesnek és befejezettnek, ha intézkedéseim minden részletükben szigorúan és szorosan betartatnak és végakaratom változatlanul és intencióimhoz képest érvényesül. Végrendeleti végrehajtóimnak ezután is már előre hálás köszönetemet fejezem ki szolgálatukért és az ezzel nekem teendő szíveségükért és ismételtén felkérem őket arra, hogy az illetékes hatóságoknál a hagyatéki mielőbbi letárgyalását és átadását eszközöljék ki. Mert azt kívánom és óhajtom, hogy azok a célok, melyek érdekeinek egész életemet szenteltem, halálom után azonnal teljesedjenek és megvalósuljanak.

Mindezek hitelekül eme végrendeletet az általam e célra felkért négy végrendeleti tanu együttes jelenlétében aláírom és hivatalos őrizet alá vétel céljából Beles János, aradi kir. közjegyzőnél letétbe helyezem.

Kelt Aradon, (1906) ezerkilencszázhat évi október hó (24) huszonnegyedik napján. Spitzer Ignác s. k.

A végrendelet hitelesítése.

Alulírottak ezennel igazoljuk, hogy Spitzer Ignác ur, birtokos és tőkepénzes, aradi Batthyányi-utca 20. sz. alatti lakos, a kit valamennyien személyesen ismerünk, együttes jelenlé-

tünkben és az általunk értett magyar nyelven kijelentette, hogy a fenti okirat az ő végrendeletét tartalmazza, valamint igazoljuk azt is, hogy Spitzer Ignác ur a fenti okiratot előtünk sajátkezüleg írta alá.

Arad, 1906. évi október hó 24-én Dr. Szende Tivadar s. k. Domány József s. k. Hann Alajos s. k. Reiber Emil s. k.

Hivatkozással a 851—1906. ügyszám alatt felvett hitelesítési jegyzőkönyvre, tanusítom, hogy Dr. Szende Tivadar ügyvéd, Domány József, borkereskedő és takarékpénztári igazgató, Hann Alajos magánzó és takarékpénztári igazgató végül Reiber Emil, az Osztrák-magyar bank aradi fiókjának főnöke, valamennyien általam személyesen ismert aradi lakosok, a fenti záradékot előttem sajátkezüleg írták alá.

Kelt Aradon, (1906) ezerkilencszázhat évi október hó (24) huszonnegyedik napján. Dr. Palmay Lajos s. k. Beles János aradi kir. közjegyzőnek az aradi kir. közjegyzői kamara 49/1902. számú rendelvényével kirendelt helyettese. (P. H.)

Az itt közölt alapvégrendeleten kívül Spitzer még fiókvégrendeletet és egy pótvégrendeletet is készített. Ezeknek szövegét itt közöljük:

A FIOKVÉGRENDELET.

Alulírott Spitzer Ignác az Aradon 1906. október 24-én kelt és Beles János, aradi kir. közjegyzőnél letétbe helyezett végrendeletem minden egyes intézkedéseit változatlan épségben fentartván, jelen fiókvégrendeletem csakis eme hivatkozott végrendeletemnek kiegészítését fogja képezni, anélkül, hogy az abban kifejezésre juttatott szempontok és elvek a jelen fiókvégrendeletben a fentebb következő intézkedések és hagyományok által módosítást szenvednének.

(A cselédeknek.)

Mindenek előtt gazdasági cselédeimről kívánok megemlékezni, a mennyiben az elhalálozásom idején gazdaságomban alkalmazásban levő négy cseléd mindenikének családonként külön (200) összesen tehát (800) nyolcszáz koronát hagyományozok, mely összegek elhalálozásom után azonnal folyósítandók. Házvezetőimnek, a ki körülöttem sokat fáradozott, a végrendeletileg neki tett hagyományon kiül még külön (1000) egyezer koronát hagyományozok. — Simon nevű inasomnak külön (500) ötszáz koronát hagyományozok. — Pusztán levő gazdámról végrendeletemben már bőszégesen megemlékeztem, figyelemmel azonban arra, hogy ez ében a baromfiak pusztulása által veszteséget szenvedett, neki külön még (200) kétszáz koronát hagyományozok.

(A végrendeleti végrehajtóknak.)

Elreedelem továbbá, hogy végrendeleti végrehajtóim tiszteletdíjaikon kívül még összhagyatékom három százalékát munkadíjakul kapták és hogy hagyatékom tárgyalásával Beles János, kir. közjegyző bízzék meg, a kinek ezért díjain felül összhagyatékom két százalékát külön tiszteletdíjul megállapítom.

(A kezelő orvosnak.)

Végül Dr. Schuster Henriknek megbecsülhetetlen orvosi szolgálatiért külön még (120000) százhuszezer koronát állapítok meg.

(A végrendelet végrehajtásáról.)

Minden egyéb, a fentebb hivatkozott végrendeletemben foglalt intézkedéseket változatlanul fentartom s azoknak késedelem nélküli gyors foganatosítására és lebonyolítására végrendeleti végrehajtóimat ismételtén felhívom.

Miknek hitelekül eme fiókvégrendeletemet az általam e célra felkért végrendeleti tanu együttes jelenlétében aláírom és hivatalos őri-

zet alá vétel céljából Beles János, aradi kir. közjegyzőnél letétbe helyezem.

Kelt Aradon (1907.) ezerkilencszázhat évi november hó (23.) huszonharmadik napján. Spitzer Ignác s. k.

Tanuk: Arad, 1907. november 23-án. Hann Alajos s. k., Eckhart Ede s. k., Sontaghi Gusztáv s. k., Tones Ferenc s. k.

A VAGYON FELOSZTÁSA.

Pótvégrendelet.

Spitzer Ignác amint utolsó napjait érezte közeledni, szükségét látta annak, hogy egy pótvégrendeletet is készítsen, a melyben az előbbi két végrendeletben tett intézkedéseket megerősítette, kiegészítette, s intézkedett a vagyonnak miként való pontos felosztásáról is. Ezt a pótvégrendeletet 1908. április 16-án készítette Beles János, illetve Palmay Lajos közjegyzővel. A pótvégrendelet elkészítésénél Schuster Illés és Schuster Henrik dr. aradi orvosok voltak a tanuk.

A pótvégrendelet szövege a következő:

Testi erőim hanyatlását érezvén, de szellemi képességeim teljes birtokában ismételtén átgondoltam azokat a végintézkedéseket, melyeket az általam halálom után alkotandó művek érdekében tettem és amelyek megvalósítása életemnek és munkásságomnak nemcsak fő, de egyetlen célját képezték és aggodó gondossággal törekedtem arra, hogy végintézkedéseim foganatosítása senki által meg ne gátoltassék és ne késleltessék.

Ez okból — többrendbeli aradi eseten okulva — indítatva és kötelezve érzem magamat néhány oly kijelentés, intézkedés és rendelkezés megtételére, amelyek valamennyien végakaratom megerősítésére és megvalósításának előmozdítására szolgálnak, amennyiben egyrészt esetleg felmerülhetők kételyek elosztását, másrészt pedig azt célozzák, hogy végintézkedéseim ne csak feltétlenül, hanem minél gyorsabban is foganatosíttassanak.

Az Aradon (1906) ezerkilencszázhat évi október hó (24) huszonnegyedik napján kelt, ez idő szerint Beles János aradi királyi közjegyzőnél 1176—1906. ügyszám alatt letétben elfekvő alapvégrendeletemre és az Aradon (1907.) ezerkilencszázhat évi november hó (23) huszonharmadik napján kelt, ez idő szerint Beles János aradi királyi közjegyzőnél 788—1907. ügyszám alatt letétben elfekvő fiókvégrendeletemre vonatkozólag a következő kiegészítő intézkedéseket teszem:

(A rokonoknak.)

1. A rokonaim javára az alapvégrendelet I. csoportjában hagyományozott (175000) százhetvenötezer, valamint a jelen pótvégrendeletben alantabb újlag hagyományozandó (25000) huszonötezer, összesen tehát kerek (200000) kétszázezer korona a jogosultak javára elhalálozásom napjától járó törvényes kamatokkal együtt készpénzben fizetendő ki. Ha hagyományos rokonaim, avagy korábbi elhalálozásuk esetén örököseik közül bármelyik lakhelye, azonnossága vagy családi összeköttetése ismeretlen lenne, avagy az elhaltak örökösei vitások volna, az illetőknek jutalékai a terhek levonásával a hagyatéki bíróságnál deponálandók s ugy ez esetben, mint netalán más hasonló esetekben hagyatékomnak esetleges részleges átadását kérem, nehogy ily körülmények végintézkedéseim mielőbbi foganatosítását és megvalósulását megakadályozzák.

(Jótevény adományok.)

2. Az alapvégrendelet II. és III. csoportjaiban említett jótevény egyesület és izraelita jótevény egyesület összesen (70000) hetvenezer

korona névértékű hagyományai, továbbá a IV. csoportban az aradi izraelita Chewra-Kadischah-nak hagyományozott (30000) harmincezer koronából (25000) huszonötezer korona, végül az V. csoportban az aradi izraelita hitközségnek ösztöndíjakra hagyományozott (75000) hetvenötezer korona természetbeni négy százalékos magyar korona járadékokkal, tekintet nélkül azok árfolyamára és a hagyatékom tényleges felosztását követőleg esedékes szelvényekkel egyenlitendők ki. Ha hagyatékomban a szükségelt mennyiségű koronajáradék nem lesz meg, a hiány egyéb ingó hagyatékból pótlendő, illetőleg beszerzendő.

3. Az alapvégrendelet IV. csoportjában említett aradi izraelita Chewra-Kadischah-nak hagyományozott (30.000) harmincezer koronából (5000) ötezer korona, mint temetési és a fiókvégrendelet hetedik bekezdésében megállapított orvosi díjtétel, mint gyógykezelési költség, végül a házi és gazdasági cselédek részére hagyományozott három havi, illetőleg negyedévi fizetések, mint végkielégítések elhalálozásom után azonnal készpénzben folyósítandók, amire végrendeleti végrehajtóimat ezennel külön is megbízom és felhatalmazom.

4. Az ugyancsak az alapvégrendelet IV. csoportjában az aradi izraelita Chewra-Kadischah-nak hagyományozott birtokom bérbe lévén adva, hagyományosom az általam kötött bérleti szerződést respektálni tartozik. A haszonbérösszegek arra a gazdasági évre, amelyben elhalálozásom bekövetkezik, általános örökösöm, azon túl pedig imént nevezett hagyományosomat illetik.

5. Az alapvégrendelet V. csoportjában az aradi izraelita hitközségnek a menház alap céljaira hagyományozott birtokom annak a gazdasági évről végével megát a hagyományos birtokába, amelyben elhalálozásom bekövetkezik. A szántás-vetés vagy függő termés végrendeleti végrehajtóim által, esetleg a birtok bérbeadása útján értékesítendő s ennek ellenértéke általános örökösömöt illeti. Amennyiben ezt a birtokot időközben esetleg bérbeadom, hagyományosom az általam kötendő haszonbérleti szerződést respektálni tartozik s ez esetben a haszonbérösszegekre vonatkozólag az előző pontban megállapított határozatok alkalmazandók.

6. Az alapvégrendelet IV. csoportjában az aradi izraelita Chewra-Kadischah-nak a kórház céljaira hagyományozott (50.000) ötvenezer korona, továbbá az alapvégrendelet V. csoportjában az aradi izraelita hitközségnek a menház-alap javára hagyományozott (100.000) százezer és az új templom építésére hagyományozott (200.000) kétszázezer korona hagyatékom tényleges felosztásának időpontjában kamatmentesen egyenlitendők ki.

(A cselédek örökrésze.)

7. Az alapvégrendelet VI. csoportjában Ruzs Milentie gazdának hagyományozott (5000) ötezer, valamint az ugyancsak neki a fiókvégrendeletben hagyományozott (200) kétszáz korona, továbbá a Weisz Betty házvezetőnőnek az alapvégrendeletben hagyományozott három havi fizetés, minden nálam eltöltött vagy megkezdett szolgálati év után járó további százötven-százötven korona, nemkülönben a fiókvégrendeletben neki hagyományozott (1000) egyezer korona és eme pótvégrendeletben ugyancsak neki hagyományozandó további (9000) kilencezer korona, végül a Simon nevű inasomnak a fiókvégrendeletben hagyományozott (500) ötszáz korona és eme pótvégrendeletben ugyancsak neki hagyományozandó további (1000) egyezer korona elhalálozásom napjától járó törvényes kamatokkal együtt nevezettek részére, ha és amennyiben túlének, feltétlenül, tehát abban az esetben is kifizetendő, ha elhalálozásom időpontjában már nem is állanak szolgálatomban. 8. A pusztámon lévő összes cselédek mindenikének alapvégrendeletileg és fiókvégrendeletileg hagyományozott egyenként háromszázötven-háromszázötven koronát azok a cselédek kapják, akik elhalálozásom idejében tényleg szolgálatomban állottak. 9. Hasapléképen 3 havi fizetésre az a szobalány és inas tarthatnak igényt, akik elhalálozásom időpontjában tényleg szolgálatomban állottak volt.

(Arad városának.)

10. Ha az alapvégrendelet VII. csoportjában említett és Geiringer született Förster

Paula unokahugomnak hagyományozott sorsjegyek bármelyike elhalálozásomat megelőzőleg kisorsoltatnék, az összes kisorsolt ellenértékek általános örökösömöt illetik meg.

11. Az alapvégrendelet VIII. csoportja alatti intézkedéseim helyesbítése érdekében kijelentem és rendelem, hogy az általános örökösömöt megillető hagyatékból nemcsak az alapvégrendelet I–VII. csoportjaiban említett és felsorolt hagyományok, alapok, alapítványok és ösztöndíjak, hanem a fiókvégrendelet második, harmadik, negyedik, ötödik és hetedik bekezdéseiben megállapított és összesen (122.500) százhuszonkétezeröttszáz koronát kitevő hagyományok és díjtétel, nemkülönben a jelen pótvégrendeletben alantabb még megállapítandó (9000) kilencezer, (1000) egyezer és (25.000) huszonötezer, összesen tehát (35.000) harmincezer korona hagyományok is előzetes levonásba helyezendők.

(Adomány a gondozóknak.)

12. Fiókvégrendeletemben hagyatékomat tekintélyes összegekkel terheltem meg; azonban tettem ezt egyrészt annak okán, mert szükségét éreztem annak, hogy azokról, akik életem alkonyán legodaadóbb hűséggel és barátsággal vettek körül és akiknek egészségemet s így életemet is köszönhetem, külön megemlékezsem és ekként irántuk érzett hálámat lerőj-jam, másrészt pedig tettem ezt azért, mert azt hiszem, hogy alapvégrendeletem alkotása és elhalálozásom bekövetkezése közötti időben vagyonom — még rendkívüli nagyobb kiadások esetén is — előreláthatólag alig fog annyira csökkenni, hogy figyelembe véve testvérem előrehaladott korát, az általános örökösömnek megmaradó vagyon az életjáradékok által teljesen felemésztesse.

13. Ugyanezen okokból indítatva érzem magamat arra, hogy Weisz Betty házvezetőnőnek, aki velem szemben szakadatlanul a leggondosabb ápolást és önfeláldozó magaviseletet tanusított, az alapvégrendeletben és fiókvégrendeletben neki hagyományozott összegeken felül, további (9000) kilencezer koronát, Simon nevű inasomnak az alapvégrendeletben és fiókvégrendeletben neki hagyományozott összegeken felül további (100) egyezer koronát és Weil Józsefné szül. Spitzer Aurélia unokahugomnak, mint velem egy városban és egy hiten élő egyetlen vörökononak az alapvégrendeletileg neki hagyományozott összegén felül további (25000) huszonötezer koronát hagyományozzak, elvárva ez utóbbtól és ivadékaiktól, hogy emlékemre tartandó minden requiemem megjelenni és azon családomat képviselni fogják.

(A rokonok föltételes kizárása.)

14. Ugyancsak az alapvégrendelet VIII. csoportjában foglalt intézkedések kiegészítésül és esetleges módosításul a következőket rendelem:

a) ha testvérem Förster született Spitzer Betty és gyermekei Geiringer született Förster Paula és Förster Julia bármelyike, vagy közülük ketten, vagy valamennyien végintézkedéseimet változatlanul el nem fogadják, vagy az alapvégrendeletileg nekik juttatott hagyománynál illetőleg életjáradékoknál többet vagy mástígyenvenének, avagy végintézkedéseim bármelyikét bármely okból és bármely jogcímen kifogásolnak, vagy megtagadják, különösen, ha azoknak akár egészben, akár részben való érvénytelenítését céloznak és szándékoznak, ez esetben a fentebb említettek közül arra, illetőleg azokra nézve, akik ezt megteszik, a javára, illetőleg javukra megállapított hagyo-

mányt és életjáradéki hagyományozásokat visszavonom, azokat érvényteleneknek, hatálytalanoknak és semmiseknek nyilvánítom.

b) Arad szab. kir. város közönsége, mint általános örökösöm, tehát az életjáradékokra jogosult fentebb említettek közül csakis annak, illetőleg azoknak köteles a hagyományt kiadni, illetőleg az életjáradékokat fizetni, aki, illetőleg akik végintézkedéseimet változatlanul elfogadják, s hagyatékomnak azok értelmében leendő átadásához azonnal, s minden fentartás nélkül hozzájárulnak; azzal, illetőleg azokkal szemben, akik erre nem hajlandók, általános örökösömöt a hagyomány kiadásának és az életjáradékok fizetésének kötelezettsége alól felmentem.

c) Semmi néven nevezendő tételes törvény, vagy jogszabály nem tiltja és nem tilthatja meg, hogy végrendeletkező intézkedéseit és hagyományait feltételekhez ne kösse, s ehhez képest alternative ne végrendeletkezhessék. Én a testvérem és annak gyermekei javára tett hagyományt és életjáradékokat ahhoz a feltételhez kötöm, hogy végintézkedéseimet változatlanul fogadják el és végakaratom haladéktalan és változatlan foganatosítása érdekében az alább részletesen megállapított kötelezettségeket és kikötéseket teljesítsék. Egyedül és kizárólag tőlük fog tehát függni, vajjon a végrendeletileg javukra biztosítani megkísérelt előnyökben kívánnak-e részesülni, vagy nem. Ha ezekkel az előnyökkel nem elégednek meg és jogtalan többlet-követelésekkel, vagy más igényekkel kívánnak fellépni, tulajdonítsák önönmaguknak a következményeket.

(A végrendelet megtámadhatlansága.)

d) Miután köteles részre jogosult örökösöm nincsenek, egész vagyonomról úgy életemben, mint halálom esetére szabadon és korlátlanul rendelkezhetem és nincs senki e föld kerekségén, aki engem ebbeli jogomban gátolhatna.

e) Szent meggyőződéseim ugyan, hogy végrendeleteim, melyeket a törvényben előírt alakosságok legpontosabb betartása mellett, testi és szellemi erőm teljes birtokában alkottam, soha és semmi körülmények között meg nem dönthetők és hogy azok feltétlenül érvényeseknek lesznek tekintendők, ha mindazonáltal indítatva érzem magamat a fenti és az alatti kijelentések, határozatok és rendelkezések megtételére, történik ez annak okán és oly célból, hogy megakadályozni kívánom még annak a lehetőségét is, hogy végintézkedéseim foganatosításának megakadályozása megkíséreltessék, avagy pedig azok megvalósítása hosszadalmas tárgyalások és esetleges perek által késleltetessék.

f) Ha testvéremet és annak gyermekeit nem állítom oly alternativa elé, hogy vagy megelégednek azzal, amit nekik szántam, vagy nem kapnak semmit sem, és ha nem gondoskodom arról, hogy harmadik személyek útján ne próbálhassanak szerencsét, könnyen és minden veszély nélkül kockáztathatnak meg végintézkedéseim megtámadását, mert eljárásuk sikertelensége esetén sem kapnának többet, mint amennyi nekik hagyva lett, viszont pedig a költségek, melyek őket pervesztés esetén terhelnek, nem állanak arányban az eredmény esetére célzott előnyökkel.

g) ellenben jelen intézkedéseim után alaposan meg kell fontolnunk, vajjon kockáztság-e a feltétlen biztos előnyöket egy nagyon is kétséges, sőt nézetem és meggyőződéseim szerint teljesen kizárt lehetőségért.

h) Biztosan számítok arra, hogy testvérem és leánygyermek, akiknek tekintélyes összegű életjáradékokat szántam, irántam való kegyeletből és saját jól felfogott érdekükben, saját saját nevükben végintézkedéseimet megtámadni és ezzel hagyományukat és életjáradékaikat kockára tenni nem ogják.

i) Azonban nincs kizárva az a lehetőség, hogy testvérem fiugyermeke, aki a legkevesebbet kockáztatná, akár saját, akár édes anyja és testvére vélt, de nem való érdekében végintézkedéseimet megtámadni fogja. Ugy eme, valamint ama lehetőség ellen, hogy végintézkedéseim bárki, vagy bármely harmadik személy által támadtatnak meg, a következőképpen védekezem:

k) Ha elhalálozásom időpontjában testvérem életben van, végrendelet nem léteben vagy annak érvénytelensége esetén ő volna törvényes örökösömnek tekintendő. Kötelezem őt ebben az esetben, hogy elhalálozásom után haladéktalanul, de — vis major eseteit sem véve ki — legkésőbb harminc nap alatt állítson ki Beles János aradi királyi közjegyző előtt, egy nevezett közjegyzői, Arad szabad királyi város tiszti ügyész-ségi és végrendeleti végrehajtói által együttesen fogalmazandó oly jogérvényes, visszavonhatatlan és őt feltétlenül kötelező okiratot, mely szerint az általam Aradon (1906) ezerkilencszázhat évi október hó (24) huszonnegyedik napján, (1907) ezerkilencszázhat évi november hó (23) huszonharmadik napján és mai napon alkotott végrendeletemet, fiókvégrendeletemet és pótvégrendeletemet, úgy a maga, mint öröksei és jogutódai nevében minden fentartás nélkül elfogadja, azokat feltétlenül érvényeseknek és joghatályuaknak elismeri, az azokban foglalt és rá vonatkozó intézkedések által magát összes az örökhagyóval, annak hagyatékával és jogutódaival szemben fennálló igényeire nézve teljesen és végleg kielégítettnek tekinti és a hagyatékának a hivatkozott végrendeletek értelmében leendő beszavatolásához és átadásához hozzájárul, egyszersmind pedig arra az esetre, ha és amennyiben végintézkedéseim akár egészben, akár részben bárki által megtámadtatnának, szintén úgy a maga, mint öröksei és jogutódai nevében az őt, mint egyedüli törvényes örökösöt megillető összes jogokat, követeléseket és igényeket a mindhárom végrendeletben foglalt hagyományok és intézkedések teljesítésére vonatkozó kötelezettségek elvállalása ellenében Arad szabad királyi város közönségére ruhazza át és beleegyezik, hogy Arad szabad királyi város közönsége emez eképpen engedményezett jogokat, követeléseket és igényeket az örökösödési eljárás és esetleges perek folyamán közvetlenül a saját maga javára érvényesítse.

l) Ezzel elérem azt, hogy még abban az általam egyébiránt teljesen kizártnak tartott esetben is, ha *végrendeleteim érvénytelenítettnek*, hagyatékomban törvényes öröklésre jogosult egyetlen testvérem fenti engedménye és átruházása folytán és utján, *végeredményileg Arad szabad királyi város közönségének lesz átadandó* s eképp végakaratom teljesítése biztosított leendő, amennyiben Arad szabad királyi város közönségének meghagyom, hogy ebben az esetben is mindhárom végrendeletben foglalt hagyományokat és intézkedéseket, de természet-

szerűleg az ugyanazokban meghatározott, illetőleg különösen a jelen pótvégrendeletben szabatosan körülírt feltételek alatt teljesítse.

m) Ha testvérem az erre a célra alkalmas és szükséges okiratot a fentiek szerint megállapítandó változatlan szövegezéssel elhalálozásomtól számított legkésőbb (30) harminc nap alatt ki nem állítja és ugyanezen határidőn belül végrendeleti végrehajtóimnak bármely okból ki nem szolgáltatja, ez esetben úgy a testvérem, mint mindkét gyermeke javára az alapvégrendeletben tett hagyományt és megállapított életjáradékot *visszavonom s azokat érvényteleneknek, hatálytalanoknak és semmiseknek nyilvánítom.*

n) Hasonlóképpen ugyanezeket a feltételeket, kötelezettségeket és következményeket állapítom meg testvérem mindkét gyermekére nézve az esetre, ha testvérem nálamnál korábban halna el, azzal, hogy az esetben, ha az okiratot nem együttesen, hanem külön-külön állítják ki, az okiratok mindenképpen úgy a hagyaték, mint az Arad szabad királyi város közönségét terhelő kötelezettségek felére kell vonatkoznia, megjegyzem, hogy ha kettejük közül csak egyikük állítja ki az okiratot, ezzel szemben a rá vonatkozó hagyományozásomat, illetőleg életjáradékot hatályában fentartom.

o) Végül, ha testvéremnek nálamnál korábban bekövetkezett elhunyt esetén elhalálozásom esetén, illetőleg időpontjában csak egy gyermeke volna életben, erre nézve ugyanazokat a feltételeket, kötelezettségeket és következményeket állapítom meg, mint fentebb testvéremre nézve megállapítottam.

p) Arad szabad királyi város közönségét, mint általános örökösömet nemcsak feljogosítom, de határozottan és kifejezetten utasítom és kötelezem, hogy abban az esetben, ha testvérem, esetleg gyermekei a fent körülírt okiratokat ki nem állítják és a kiszabott határidőn belül ki nem szolgáltatják, a javukra végrendeletileg meg nem állapított, erre az esetre azonban visszavont és hatálytalanított életjáradékokat és hagyományokat el ne ismerje, magára ne vállalja, azok *kifizetését és kiadását megtagadja*, azok érvénytelenítését követelje és kieszközölje s nem kételkedem abban, hogy a magyar bíróság, mely egyedül lesz illetékes ebben az ügyben ítéletet hozni, az igazságot akként fogja szolgáltatni, hogy végrendelezőnek kifejezett és kétségtelen akaratára érvényesüljön.

(A gyors végrehajtás.)

Végrendeleti végrehajtóimat pedig, akiknek díjazását épen ezekre az esetleges nehézségekre és bonyodalmakra való tekintettel megfelelőnek és kiérdemeltnek tartom és akiket elhalálozásom esetére ez alkalommal is teljhatalmu megbízottaimnak kinevezek, felkérem, hogy elhalálozásom után sem időt, sem munkát, sem fáradságot nem kímélve szorgalmasan és szigorúan ügyeljenek arra és hassanak oda, hogy végakaratom változatlanul akként teljesíttessék, amint azt céloztam, szándékoztam és kifejeztem.

(15. A testvérem és gyermekei javára a fenti feltételektől függőleg hagyományozott életjáradékok hagyatékomban jogerős átadása után és tényleges felosztásának napjától kezdődő ellenben a Sági Róza javára hagyományozott életjáradék elhalálozásom napjától kezdődő, joghatálylyal járnak és félévi előzetes részletekben folyósítandók.)

(A készpénz elhelyezése.)

16. Mindazok az összegek, melyekre vonatkozólag alapvégrendeletben akként intézkedtem, hogy gyümölcsözőleg helyeztessenek

el és takarékpénztári betétek gyanánt az állandó betéteknél alkalmazni szokott legmagasabb kamatláb mellett az „Aradi Első Takarékpénztár”-nál helyezendők el.

(Intézkedés a vagyonszétosztás költségeiről.)

17. Az örökösödési illetéket mindenik fél a maga osztályrésze után viseli; csupán a Sági Róza terhére kirovandó örökösödési illeték tekintetében alkotok kivételt, amennyiben ennek a kiegyenlítésére általános örökösömet kötelezem, aki úgy ezt, mint az egyéb összes kapcsolatos kiadásokat a hagyatékra reá jutó részből természetesen levonásba helyezheti.

18. A hagyaték leltározásával, őrzésével, kezelésével, értékesítésével, tárgyalásával, lebonyolításával és felosztásával kapcsolatos díjakat, költségeket és kiadásokat, beleértve az alapvégrendelet X. pontjában és a fiókvégrendelet hatodik bekezdésében megállapított tisztelet- és munkadíjakat is örökösöm és hagyományosaim — rokonaim, eselédem és az életjáradékokra jogosultak kivételével — illetőségeik arányában tartoznak fizetni.

19. A bírói letétpénztár által beszédni szokott tulmagas őrzési díj és a letétek felvételével kapcsolatos költségek megtakarítása, valamint a lebonyolítás és felosztás gyorsabb eszközölhetése, végül a takarékpénztári betétek felmondhatása érdekében rendelem, hogy a hagyatékomat képezendő és úgy lakásomban, vagy egyebütt találandó, valamint bárhol más helyt letétben levő készpénz, betéti könyvek, értékpapírok, kötvények és drágaságok a hagyaték tényleges felosztásáig a fiókvégrendelet szerint a hagyaték tárgyalásával s ennek folytán annak felosztásával is megbízandó királyi közjegyzőnél helyeztessenek letétbe, amire végrendeleti végrehajtóimat kifejezetten megbízom és utasítom.

(Az ingóságok eladása.)

20. Hasonlóképpen rendelem, hogy a hagyatékomban képező és nem természetben hagyományozott összes *ingóságok* — a takarékpénztári betéti könyveket ide nem értve — elhalálozásom után végrendeleti végrehajtóim által és a királyi közjegyző közbenjöttével *azonnal értékesíttessenek* és a befolyandó vételárból mindenek előtt a 3. pontban részletezett hagyatéki terhek és végkielégítések egyenlítésének ki, ennek utána pedig a 2. pont értelmében szükséges értékpapírok, vagy azok egy része szereztessenek be.

(Az utolsó akarat.)

21. Végül kijelentem, hogy a fentebb ismételten hivatkozott *alapvégrendeletemen, fiókvégrendeletemen és jelen pótvégrendeletemen kívül, a melyeket hatályukban ezennel újból megerősítek, minden más végintézkedésemet visszavonom s a mennyiben halálom után ilyen felszínre kerülne, azt érvénytelennek, semmisnek és hatálytalanoknak nyilvánítom.*

A VÉGRENDELET KIHIRDETÉSE.

A terjedelmes végrendeletet hétfőn reggel 9 órakor hirdette ki az aradi járásbírósnál Babó Iván vezető kir. járásbíró. Az aktusnál a város képviselőiben Jegesy Károly városi tiszti alügyész, az izr. hitközség képviselőiben Nemess Zsigmond dr., Beles János kir. közjegyző helyett Pálmay Lajos közjegyző helyettes jelent meg. A többi örökösök részéről senki sem jött el a kihirdetésre. A megjelenetek a végrendelet kihirdetését tudomásul vették.

A vagyon leltározása holnap kezdődik és valószínűleg öt-hat napot vesz igénybe.

TANÜGY.

() Iskolaszéki ülés. Arad sz. város községi iskolaszéke folyó év május hó 27-én esütörtökön délután 5 órakor a városház emeleti kistermében rendes havi ülését tartja.

MEGTÁMADJÁK

Spitzer Ignác végrendeletét.

Beszélgetés özvegy Förster Károlyné ügyvédjével.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 24.

Amilyen nagy föltűnést keltett ma Spitzer Ignác nagy vagyonáról szóló végrendelet, épen olyan meglepetést szül az a hír is, hogy a végrendeletet az elhunyt nőtestvére pörrel támadja meg.

Megemlítettük már, hogy özvegy Förster Károlyné Spitzer Betti az örök-hagyó Bécsben lakó testvére betegen fekszik és így nem jöhetett le Aradra a temetésre. Elküldte Paula nevű leányát, aki részt is vett a temetésen. Az urinő egyuttal fölkereste Mittler Izidor dr. aradi ügyvédet, akinek előadta, hogy anyja nincs megelégedve testvére végrendeletével s megbizza Mittlert, szerezze be az adatokat a végrendeletnek pörrel való megtámadásához.

Az Aradi Közlöny munkatársa megkérdezte Mittler Izidortól, mi igaz a végrendelet megtámadásáról?

— Teljesen igaz, — mondta Mittler — megbizott, hogy szerezze adatokat. Különben se kell azokat nagyon szerezni, mert már meg is vannak.

— Mi alapon akarják megtámadni?

— Azon az alapon, hogy Spitzer Ignác, amikor végrendeleteit csinálta, nem volt beszámítható állapotban. Özvegy Förster Károlyné négy évvel ezelőtt, a mikor a végrendelkezőt Bécsben meglátogatta, több jeles orvos professzorral megvizsgáltatta. Azok egyértelműleg konstatálták, hogy enyhébb fokú paralízisban (agylágyulásban) szenved. Az elhunyt nővére, aki elvégre nem rendelkezik horribilis vagyonnal, méltánytalanságnak tartja, hogy neki csak évről-évre biztosított a két milliós vagyonból.

— Tud arról az ügyvéd ur, hogy a végrendelet szerint elesnek az örökségtől azok, akik a végrendeletet megtámadják s ez esetben örökrészüket Aradra szállna?

— Tudom. De ez nem zseniroz bennünket. Inkább legyen minden Aradé, mint idegenké, ezt mondja ügyfelem.

— Reméli ügyvéd ur, hogy a pörnek sikere lesz?

— Hogyne remélném. Hiszen sok orvos dokumentuma áll rendelkezésünkre annak bizonyítására, hogy Spitzer nem volt beszámítható állapotban, amikor végrendelkezett.

SPORT.

+ Az Aradi Atlétikai Klub Kisjenőn. Vasárnap délután tartotta Kisjenő közönsége ez évi gyermeknapját. Erre az alkalomra meghívta az A. A. K. atléta gárdáját és két football csapatát. Az AAK. 50 tagjával rándult ki a versenyre. Az atléták respektabilis eredményeket értek el: 100 yardos síkfutás: 1. Valerian Ászló. 2. Angyal Oszkár. Magasugrás: 1. Neidenbach Emil 165 cm. 2. Mudin István és Ári R. 160 cm. Súlydobás: 1. Mudin István 120 m. 2. Neidenbach Emil 1035 m. Diszpozíció: Mudin István 36.80 m. 2. Dencig

L. 29.50 m. Gerelyvetés: Mudin István 48.90 m. 2. Mászos K. 42.60 m. Elvezetes játékot produkált a két football csapat. Mindvégig lekötötte a kisjenői közönség figyelmét. Az első csapat csak a második félidő vége felé tudott fölénybe jutni, mert a második csapat nem bírta a heves tempót. Eredmény 6:2 az első csapat javára. A verseny rendezésén fáradozott Csukay Gyula, Edes M., az A. A. K. részéről pedig Szathmáry János és Neidenbach Emil. Este a kaszinóban tánc fejezte be a minden tekintetben sikerült ünnepet.

Wekerle Bécsben.

Miniszterek tanácskozása

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 24.

Budapesti tudósítónk jelenti: A lemondott kormány tagjai ma délből Kossuth Ferenc lakásán Wekerle Sándor elnöklésével minisztertanácsot tartottak.

A minisztertanácsban Wekerle miniszterelnök kijelentette, hogy ma Bécsbe utazik, szerdán délelőtti audienciára megy és azt fogja ajánlani a felségnek, hogy közvetlenül a függetlenségi párttal kezdjen tárgyalásokat. Valószínű, hogy Kossuth és Justh már a legközelebbi napokban ismét meghívást kapnak a királyhoz. A királynak az az óhaja, hogy egy egységes és erős párt vezesse az ország ügyeit.

Egyelőre a függetlenségi párt kormányrajutása van előtérben. Hogy mi következik azután, ha a korona és a függetlenségi párt között a meg egyezés nem sikerülne, arról ma még biztosat nem igen lehet tudni. A függetlenségi párt tagjai között optimisztikus a hangulat és remélik, hogy a függetlenségi párt az önálló bank és az általános választói jog alapján június hó közepén átvehetik a kormányzást.

Wekerle ma este érkezett Bécsbe és szerdán megy kihallgatásra a király elé. A miniszterelnök holnap Aerenthal báróval és több osztrák politikussal fog tanácskozni.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* Szintársulatok a vesztőhelyért. Már csak néhány nap választ el bennünket a nagyváradi és kecskeméti társulat vendégszereplésétől, amely elé nagy várakozással tekint a közönség. Itt közöljük az előadásokra szóló fölemelt hely-árakat:

Alsó páholy 20 korona, I. emeleti páholy 16 korona, támlásszék (1—4. sor) 4 korona, támlásszék (5—10. sor) 3 korona 20 fill., támlásszék (11—14. sor) 2 korona 40 fill., támlásszék (15—22. sor) 2 korona, erkély (1. sor) 2 kor. 40 fillér, erkély (2—4. sor) 1 korona 60 fillér, erkély (7—10. sor) 1 korona 20 fillér, polgári álló 1 korona 20 fillér, deák- és katonajegy 80 fillér, karzat 40 fillér, egy szinlap 20 fillér.

A közönséget kéri az előkészítő-bizottság, hogy jegyeit lehetőleg előre váltsa meg.

* A francia forradalom. Misem bizonyítja jobban Pekár Gyula darabjának nagyszerűségét, mint az, hogy azok részéről találkozik a legnagyobb érdeklődéssel, akik egyszer már gyönyörködtek a darab szépségeiben. Hétfőn adta elő újból A francia forradalmat az Uránia színház és a színházat egészen betöltő közönség soraiban nagyon sokan voltak, akik ismételtén nézték meg a darabot. A francia forradalom világot felforgató és újjáalakító nagy eseményeit senki sem tudná szob-

ben, színesebben, lebilincselőbb formában elmondani, mint azt Pekár Gyula nagyszerű darabjában élvezzük. Szinte meglevenednek előttünk a nagy események és olyan feszült érdeklődéssel vesszünk részt a fejleményekben, mintha részesei lennénk a nagy idők élményeinek. A képek művészi kézzel örökítették meg az eseményeket és kaleidoszkopszerű változatosságokban vonulnak el szemünk előtt. A mozgófényképek is nagy hatást váltanak ki a közönségből és növelik a darab iránti érdeklődést. Pekár Gyula fenomenális darabját kedden este adják elő utoljára az Urániában, mely alkalommal Ladiszlav Józsefet, az aradi Nemzeti Színház népszerű tagját, mint felolvasót ismeri meg a közönség. 791.

INTIMITÁSOK

Spitzer Ignác életéből.

*

A krónikásnak, akinek az a feladata, hogy nevezetes emberek életéből karakterizáló apróságokat jegyez föl, most rendkívül nehéz dolga van. Spitzer Ignácra kell apró történeteket írni. De honnét, amikor nincs. Az egész élete egy csöndes menetű történet volt, amelyen nem zúgtak végig nagyobb viharok. Olyan Tiszajáró nagy szürke gőzhajó, amelyet szabályszerűen elindítanak például Csongrádnál s az a hivatása, hogy Titelig levigye a szállítmányt. A hajón egyáltalán még az se látszanék meg, ha a belsejében aranyat szállítanak.

Azt hinné a tájékozatlan szemlélő, hogy a jármű üresen uszik végig a csöndes vizen. Titelnél aztán egyszerre, váratlanul kirakják a temédek kincset a körülállók nagy bámulatára.

Spitzer Ignác aradi pályája is egészen csöndesen indult meg. Senki nem gondolta volna, hogy amikor a végállomáshoz érkezik, kincseket raknak ki mások az ő élete hajójából, amelyet ő örökre elhagyott.

A jólelkű férfi csöndesen, visszavonultan élt Batthyány-utcai házában. Kevés emberrel érintkezett. Csak azokkal, akik őt keresték föl. Ő ritkán járt ki, nem szerette látni az élet túlekedő zsivaját. A városi közgyűlésre csak néha ment föl, különösen az utóbbi időben, amikor betegség lepte meg. Hallgatagon szokott üldögélni Tisch Mór dr. mellett a terem középső részén. Ritkán szólt a tanácskozás menetéhez. Néha oda-oda sugta a véleményét Tisch dr. fülébe. Ezt nagyon gyakran mondogatta:

— Azt nem tudom megérteni, hogy egy ilyen nagy város miért nem épített magának saját kórházat, mikor a megyei kórház ugy is tulzsufolt.

Ugy látszik, már akkor foglalkozott ama gondolattal, hogy kórházra adjon pénzt a városnak. Spitzer Ignácra kevesen tudják, hogy életében sok pénzt adott a szegényeknek. Nem volt olyan kéregető ember, vagy a szegények számára gyűjtő, aki Spitzer házából üres kézzel jött volna ki. Voltak ugynevezett házi szegényei is, akik a hét bizonyos napjain fölkeresték. Jelentékeny ama tönkrement családok száma, akik járadékot kaptak tőle.

Spitzert rendkívül komoly, magába zárkózott embernek ismerték a jóbarátai. Valami nehéz szomorúság ült a lelkén. Bécsi rokonai nem egyszer megkérdezték tőle:

— Miért nem nősül meg?

— Már többször akartam, — felelte melan-kólikusan — de mindig kosarat kaptam.

Való igaz, hogy Aradról két ízben is megakart házasodni, amikor az ötvenhez közeledett. Hogy szándéka miért nem vált valóra, — titok. A természet szépségei nagy varázserővel bírtak

rá. Gyakran járt Olaszországba, Osztenébe, de leggyakrabban a földjére ment. A földet imádta. A jó kövér termőföldet, amely most ime, — magába ölelte.

HIREK.

Az aradi gyermeknapok befejezése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 24

A vasárnapi második gyermeknap zajos és színes életet hozott, Arad főtereire. Egész nap muzsika és játék volt az urnák mellett, melyekbe még sűrűbben hullottak a fillérek és hatosok, mint az előző napon. Jaulus Morini kabaréja és Zöldi orfeuma érdekes ötletekkel és fáradhatatlan kedvvel szolgált a nemes célt, melynek érdekében Arad női serege egész napon át buzgón szorgoskodott.

A vasárnapi gyűjtés eredménye ez volt: A Forray-utca előtti urnában 77 korona 30 fillér, a Maresch-üzletnél 448 korona 39 fillér, a minorita-templom előtt 474 korona 90 fillér, a Salacz-utca sarkán 202 korona 52 fillér, a Matzky-cukrászda előtt 409 korona 60 fillér, a pályaudvaron 58 korona 50 fillér. A Vadász-kürti kabaré tagjai 90 korona 52 fillért, a Központi szállodában levő kabaré tagjai pedig 109 korona 5 fillért gyűjtöttek. A templomokban összegyűlt 181 korona 85 fillér. A két nap együttes gyűjtése 3389 korona, ami a tavalyi háromnapos gyűjtés eredményénél 305 koronával nagyobb.

Vasárnap a következő hölgyek gyűjtöttek:

A Zrinyi-utcai sátorban: Dr. Singer Jánosné, Kemény Manóné, Steigelberger Lenke, Zádor Erzsi, Schuster Ilma, Montag Erzsi, Viola és Ilonka, Sándor nővérek, Éliás Ilonka és Lenke, Rosenberg Eszti, Kaufmann Dóra, Pick Annuska, Böhm Olga és Mártha, Leopold Gizi, Singer Vilma, Wiener Margit, Eckstein Etta.

A többi sátrakban ugyanazok a hölgyek voltak, akik szombaton.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 25-én az időjárás: meleg, elvélve csapadék, zivatarok.

— Az angol királyné és az özvegy cárné, akik Velencében tartózkodtak, — mint onnét táviratozzák — *hirtelen elutaztak* Velencéből. Tegnap Pétervárról távirat érkezett részükre, ennek következtében határozták el a váratlan utazást. A királyné és cárné ellen, amikor a vasúthoz kihajtottak, a tömeg demonstrációt rendezett s folytonosan abugolta őket.

— Festetich Tasziló gróf — Kossuthnál. A lapokban tudvalevőleg cáfolat jelent meg Festetich Tasziló grófnak — Kossuth Ferencnél tett látogatásának politikai jellege miatt. A Nap ma esti száma — mint budapesti tudósítónk jelenti — közli, hogy Festetich gróf tényleg magánügyben járt Kossuthnál. Arról volt szó a látogatásnál, hogy az állam váltsa meg Festetich grófnak Somogy és Zala megyék határán levő hidvámszedési jogát, mert a lakosság a 70., 50 és 20 filléres vámok miatt felzúdult. Kossuth Ferenc az ügy áttanulmányozásával Sztéryi József államtitkárt bízta meg.

— Ezer korona az aradi vesztőhely megváltására. Szabadkáról jelentik: Az aradi vértanúk vesztőhelyének megváltásához 250 korona hozzájárulást javasolt a tanács a mai városi közgyűlésnek. Ezzel szemben Takács Antal 800 koronát, Mukics Simon 1000

koronát javasolt. A közgyűlés egyhangulag 1000 koronát szavazott meg.

— Schröder Béla párbaja. Kaposvárról táviratozzák, hogy ott ma Schröder Béla lapszerkesztő és Gődör Ferenc hírlapíró között súlyos feltételű párbaj folyt le. Az ellenfelek előbb pisztolypárbajt vívtak, majd mikor ebben egyik fél sem sérült meg, a párbajt karddal folytatták. A harmadik összecsapásnál Schröder Béla az arcán könnyebben megsebesült, mire a segédek a párbajt beszüntették. A párbajra hírlapi polémia szolgáltatott okot. Gődör Ferenc, mint a „Somogyvármegye” című lap társszerkesztője, Schröder Béláról, a kaposvári függetlenségi párt hivatalos lapjának, a „Kaposvári Hírlap”-nak szerkesztőjéről azt írta meg, hogy ez a Fejérváry-kormány idejében, mint hírlapíró, támadó cikkeket írt a nemzeti kormány tagjai ellen. Schröder a közlemény miatt provokáltatta Gődör Ferencet.

— Az ideai királygyakorlatok. Budapesti tudósítónk jelenti: Téves több lapnak az a híre, mintha az ideai királygyakorlatokat Nagybecskereken tartanák meg. A királygyakorlatok, — melyeken Vilmos német császár is részt fog venni — Morvaországban, Nagymezeriesen lesznek.

— Százados és kasszirő afférje. Szabadkáról táviratozzák, hogy ott ma kinos afférje volt egy kapitánynak. Szedlacek, a 86-ik gyalogezred egyik kapitánya ma betért a szabadkai Pannonia kávéházba, ahol a kasszirőnek kurizálni kezdett, majd megcsipkedte az állát.

— Ne csipkedjen kérem! — szölt rá a leány.

A százados tovább folytatta játékát, mire a tréfát nem ismerő kasszirő arcát ütötte. Szedlacek kapitány erre kardot rántott és rá akart suhintani a leányra, de ennek segítségére sietett Brantner főpincér, akin a kapitány végigvágott. Brantnert, aki a homlokán sebesült meg, a kórházba szállították. Szedlacek ellenfelettsége hatósága megindította a vizsgálatot.

— A vesztőhely megváltása ellen. Erzsébetfalva nagyközség képviselő-testülete az aradi vesztőhely megvétele céljából indított mozgalomra vonatkozólag különös határozatot hozott. Kimondotta ugyanis, hogy nem hajlandó a 200.000 koronás vételre adományt megszavazni, mert egyrészt a vesztőhely megvétele az államnak és a törvényhozásnak volna kötelessége, másrészt pedig a megvenni szándékolt terület a kivégzési területnek majdnem ezerszeresét képezi és így indokolatlannak látja a magyar társadalomnak 200.000 koronával való megterhelését.

— A Tanonc-otthon bizottsága ma Neuman Adolf elnöklete alatt ülést tartott. A bizottság elvileg elfogadta azt az álláspontot, hogy ha a fa- és fémipariskola új épületbe megy, annak épületében legyen a tanoncotthon. A kérdés további tanulmányozására egy bizottságot küldtek ki, melynek tagjai: Nesnera Aladár, Reisinger Sándor, Tabakovits Emil, Reinhart Gyula, Steigerwald Alajos és Kovács Vince.

— A gyógyszerészek szervezkedése. A magyarországi gyógyszerész-egylet aradi járása szombaton tartotta rendes évi közgyűlését a Millenium söresarnok külön termében Csiky Lukács igazgató elnökletével. Megsürgették a gyógyszerészeti kamarák felállítását. Végül a gyógyszerészségének korpótlékát vitatták meg. A közgyűlés után banket volt.

— Mihalovich Géza kegyelmet kapott. Budapestről jelentik, hogy Mihalovich Géza századosnak, a József főherceg gyermekei mellé kirendelt egykori nevelőnek, akit tudvalevőleg függetlenséért, s főlegbbvalójával szemben tanúsított engedetlenség miatt négy hónapi fogságra és lefokozásra ítélték, kegyelemből elengedték hátralevő büntetését. Mihalovich állítólag már el is utazott Zalaegerszegen lakó szüleihez.

— Verekedő ügyvédek. Az Aradi Közlöny ez évi április 18. számában cikket közöltünk arról az afférről, amely a kassai törvényszéken lejátszódott Littmann Arnold dr. kassai és Zoltán Géza budapesti ügyvédek között. Akkor kassai tudósítás alapján azt írtuk, hogy Littmann dr. kapta az első ítéletet s hogy Littmann az ügyvédi tisztességgel össze nem egyeztetett dolgokat művelt és emiatt keletkezett az affér. Most Kassáról teljesen kompetens helyről azt közlik velünk, hogy épen ellenkezőleg történt az eset. Littmann egy tárgyaláson, amelyben Zoltán Géza volt az ellenfele, kifogásolta azt, hogy Zoltán ügyvédi funkciót teljesít, holott a budapesti ügyvédi kamara 3 hónapra felfüggesztette a gyakorlatról. Zoltán viszont azt állította, hogy a felfüggesztő határozat még nem jogerős. Ettől fogva a pör tárgyalásán folytonosan Littmann személyével foglalkozott, őt állandóan szavakkal inzultálta s gyanúsította. Amidőn vége volt a tárgyalásnak, Littmann az őt gyanúsító Zoltánt a folyosón arcul ütötte. Ebből formális verekedés lett s a feleket a többi ügyvédek választották szét. Az nem felel meg a valóságnak, hogy Littmann ama pörben, amely körül az affér keletkezett, bármilyen inkorrekt dolgot követett volna el.

— Kertészeti kiállítás Ujaradon. Tegnap délelőtt 10 órakor nyitotta meg nagyszámu közönség jelenlétében Kristofcsák Gyula róm. kat. apátplébános az ujaradi róm. kat. ifjusági egyesület által, annak székházában rendezett kertészeti kiállítást, amely várakozáson felül valóban kitünően sikerült. A kiállítás rendezése körül Csenkey Károly járási m. kir. alatorvost, Dévald Vilmos róm. kat. káplánt és Prinz Fidél igazgató-tanítót kell kiemelnünk, akik fáradságot nem ismerő önzetlen lelkes buzgalommal fáradoztak a kiállítás létesítésén. A Temesmegyei Gazdasági Egyesületet is dicséret illeti.

— Ép ésszel az örültek házában. Több ízben megemlékeztünk már Beniczky Zoltán földmívelésügyi miniszteri tisztviselő ügyéről, akit családja a Lipótmezőre hurcoltatott. Mint budapesti tudósítónk jelenti, Konrad Jenő dr. igazgató főorvos ma intézkedett, hogy Beniczkyt, — aki ép elméjű — bocsássák el a tébolydából. Beniczky ma már jelentkezett is hivatalában.

— Gyermeknap Szapáriligetén. A szapáriligeti állami iskola tantestülete, élén a gondnoksággal és Benczur István igazgatóval felismerve az országos gyermekvédő liga nemzetgyarapító céljait, dicséretre méltó példát mutatott arra nézve, hogyan lehet az egyszerű földmívelő népben minden nemes ügy iránt érdeklődést ébreszteni. Az állami népiskola tanulói a hó 22-én délelőtt ünnepet tartottak, amikor is versekben idézték fel az árvaság és magárahagyatottság minden keserűségét. A növendékeknek és megjelenteknek Sziklai Tivadar állami tanító magyarázta meg az országos gyermekvédő liga nemes céljait és intencióit. Hlavathy Teréz állami tanítónő pedig a tantestület nevében, önfeláldozó és eléggé nem méltányolható buzgalommal tanítás után utcáról-utacára járva, négy napon keresztül gyűjtötte a filléreket, mely fáradozása teljes eredménytelenség végződött, amennyiben a szapáriligeti gyermeknap 75 kor. 58 fill. jelent a liga részére.

— Kérélem. A májusi énekkar vezetősége kéri tagjait, hogy kedden háromnegyed 7 órakor, az utolsó próbára megjelenni sziveskedjenek.

Megnyilt az ARADI FEHÉRNEMŰ KÉSZÍTŐ IPARVÁLLALAT

ahol a legszebb teljes menyasszonyi kelengyék, női és férfi fehérneműk, gyermek-intézeti fehérneműk mérték után készülnek. — Vaszon és asztalneműk.

2120

Telefon 651.

Megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Szives párt-
fogást kér

FREIMANN LIPÓT. Boros Béri-tér 7.

— Tűz a dohánybevéltőben. A ma esti nagy ivatar alatt beütött a villám a Simándi-uton lévő dohánybevéltő hivatal raktárába. A villám raktár egyik sarkát gyújtotta fel. A munkások és alkalmazottak azonnal hozzálátottak azoltáshoz. A nagy vihar miatt a tűzoltóságnak nem lehetett mindjárt telefonálni; egy éjjeli ór városházára szaladt és onnan adtak jelt a tűzoltóságnak. Mire azonban a tűzoltók kiértek, tüzet majdnem teljesen eloltották. A kár jelentéktelennek mondható.

— Borosjenő és Vidéke Kereskedelmi Egyesülete folyó hó 30-án, azaz pünkösd első napján, után 3 órákor tartja meg alakuló közgyűlését Borosjenőn a Polgári Olvasókör nagytermében. A közgyűlés tárgysorozata a következő: 1. Az előkészítő bizottság jelentését előadja: Sebestyén József dr. ügyvéd. 2. Faragó Rezső, az Aradi Kereskedők Köre titkárának beszéde. 3. Az egyesület tisztikarának és választmányának megválasztása. 4. Az alapszabályok megállapítása. 5. Indítványok. Az új egyesület megalakításán, amelybe Borosjenő és környékének összes kereskedője már megjelentkezett, különösen Holländer Sámuel, Sebestyén József dr., Sandrik Károly és Radó József fáradoznak.

— Női szépségestély. A Központi szállóban kedden, szerdán és csütörtökön szenzációs látványosságban lesz része a közönségnek. A G. Turmbécsi festőművész ezeken az estéken a Jaulus kabaréjában bemutatni a híres énekes-csoportját, amely a bécsi Hölleben egy-egy színdarab után színdarabként lépett fel a közönség nagy tetszése mellett. A mutatványok közül különösen kitűnik Anny Lona kisasszony Same ábrázolása.

— Istentiszteletek. A zsinagóga előjárósága jennel köztudomásra hozza, hogy a kedden este következő szombat ünnep istentiszteletének kezdje a következő: kedden este háromnegyed 7 órakor, szerdán reggel 9 és fél órakor, szerdán este háromnegyed 7 órakor, csütörtökön délelőtt 10 órakor. Tudomására hozza az előjáróság a közönségnek, hogy csütörtökön, a délelőtti házkarah-nál reggeli 7 órakor is tartatik házkarah.

— Birtokcsere. Aradon az elmúlt hét folyamán a következő birtokcserek történtek: Mosty István elad az aradi 7370. számú tjkvben levett háztelkekből 300 négyszöglet 648 koronáért Czank Antal és nejeének. — 300 négyszöglet 845 koronáért Kutny Józsefnek. — Goldschmidt Sándor eladja az aradi 185. számú tjkvben felvett Boros Béri-tér 22. számú házából az öt illeto fele részt Goldschmidt Miksának. — Freimann Ede eladja az aradi 6616. számú telekjegyzőkönyvben felvett Lenkei-utca 22. számú házat 3400 koronáért Oláh Agoston nejeének. — Zsigrai Ignác és neje eladják az aradi 6265. számú tjkvben felvett Beresényi-utca 22. számú házat 4200 koronáért Perényi István és nejeének. — Özv. Reisinger Zsigmondné ajándéka adja az aradi 5426. számú tjkvben felvett Szabadság-tér 3. számú házból az öt illeto fele részét fia, Reisinger Ferencnek. — Mossóty István elad az aradi 7370. számú tjkvben felvett háztelkekből 300 négyszöglet 650 koronáért Tóth Antal és nejeének. — 300 négyszöglet 650 koronáért Madár András és nejeének.

— Sirok és sirtetek kiültetését a legszebb kivitelben jutányos áron elvállalja Scherhag Testvérek kertészete Orczy-utca 26. sz. 1974

— A Gambrinus éttermében mindennap mozgókép. Unnep és vasárnap délelőtt, valamint minden csütörtökön este katonazene. Szabad bemenet. Junius hó 5-én, szombaton este arany-tombola. Tisztelettel Kánya Géza. 1567

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 171

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vess- és hólyagbajoknál, köszvényeknél, cukorbetegségnek és hurutos bántalmaknak kitűnő házi- és kórházi gyógyeszk. Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható Árványvízkereskedésben vagy a Szeged-Lipóti Salvator-forrás Vállalatánál Budapest, V. Rudaórákpart 8.

A milliós végrendelet hamisítás.

A Battik-házaspár bűnpöre.

Távirati tudósítás.

Arad, május 24

A múlt év decemberében szenzációs végrendelet hamisítás derült ki. November hónapban meghalt Budapesten a többszörös milliós Gelléri Szabó János, aki az elterjedt hírek szerint vagyona tulajdonos részét jótékony célú alapítványokra hagyta.

Amde ekkor szenzáció történt. Battik Sándorné felmutatott a budapesti VI. kerületi járásbíró előtt egy újabb végrendeletet, mely megsemmisítve az előbbi, a Battik házaspár jelöli meg a milliós hagyaték általános örökösének. Az új végrendelet nagy meglepetést keltett, amit csakhamar egy még nagyobb szenzáció követett. Kiderült ugyanis, hogy az újabb végrendelet hamis. Battikék és bűntársaik pezs-gővel részegre leitatatták a kilencvenéves aggasztóan s ilyen állapotban a galabócsi kastélyban aláíraták vele a hamis végrendeletet.

A rendőrség Battik Sándort és feleségét, valamint a végrendelet hamisítókat, Krudy Gyula, Krudy Ferenc, Krudy Ernő, hivatalnokokat és Landau Samu losonci rendőrtisztet letartóztatta, de most csupán Battik Sándor van vizsgálati fogságban.

Az érdekes és részleteiben rémregényhez hasonlító bűnpört ma tárgyalta Makucz budapesti tsz. bíró tanácsa. A védelmet Polónyi Dezső dr., Weisz Odón dr., Török Sándor dr. és Gráf Elemér dr. képviselik. A főmagánvádat Vázsonyi Vilmos dr. képviselte. Battik Sándor előadta, hogy földbirtokos, 2—300.000 korona vagyona van, büntetve nem volt. Feleségének, Fülöp Gizellának 60.000 korona vagyona van. Ezután az elnök felolvasta a vádiratot, mely szerint a Krudy fivérek és Landau Samu magánokirathamisításban mint tettes-társak, Battik Sándor és Fülöp Gizella pedig magánokirathamisítás bűntettével vádolhatók.

Az elnök első sorban Krudy Ferencet hallgatja ki.

— Megértette a vádat?

— Igen.

— Bűnösnek érzi magát?

— Nem.

Elnök erre előadja, hogy ő volt az első, ki a legterjedelmesebb vallomást tette. Felolvastatja ezután Gelléri Szabó János végrendeletét, melylyel az előző végrendeletet semmisnek jelenti ki és általános örökösévé kedves nevelt leányát Fülöp Gizellát és ennek férjét Battik Sándort nevezi meg, mert ők megérdemelték ezt.

— Mi része van önnek ebben a végrendeletben?

— Egyéb részem nincs, mint a szöveget leírtam.

— Hát alá nem írta?

— Nem.

— Hogyan történt tehát a dolog?

— Múlt év szeptember elején bejött hozzám Losoncra Battik Sándor és azt mondotta, hogy Gelléri Szabó János nála tartózkodik és hajlandó vagyok-e egy végrendeletet leírni. Erre két bátyám, Landau és én kimentünk Galabócsra. En csúzával megírtam a végrendeletet és akkor az öreg ur azt mondta, hogy most le akar pihenni, később aztán aláírja, de hogy Gelléri Szabó aláírta-e, azt nem láttam.

— A többi testvéreinek mi része volt az ügyben?

— Ők csupán aláírták a végrendeletet.

— Mivel indokolja ezt a rendkívüli nagy módosítást, midőn már beismert mindent.

— Kérem, amit mondok, az igaz.

Krudy Gyulát kihallgatja az elnök. Tagadásban van. A kihallgatás alatt valaki a sértettek közül közbekiált, erre Polónyi Dezső védő tiltakozik az ellen, hogy itt a sértettek hangos megjegyzéseket tegyenek.

A következő vádlott Krudy Jenő közjegyzősi írnok, aki szintén tagad. Előbbi beismert vallomását, melyet szerinte a rendőrség tudtán kívül készített el, visszavonja.

Battik Sándor, a főbűnös, szintén erősen tagad. Azt mondotta, a hamisításra annál kevésbé volt szükség, mert az öreg Gelléri Szabó amúgy is kijelentette, hogy minden vagyonát Fülöp Gizellára hagyja.

A tárgyalást holnap folytatják.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Több előfizető. Jobb szeretjük, ha az efféle panaszokat nem névtelenül küldik be. Különben is ahány ember, annyi az ízlése. Egyébként gondoskodunk róla, hogy a kívánságuk szerint történjen.

S. V. Budapest. Átolvassuk s megüzenjük véleményünket.

F. A. Szemlak. Magyar vörös kereszt sorsjegye 1536. sorsz. 40. szám a törlesztési huzában kisorsoltatott. A többi nem nyert.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Megérkeztek **Jégszekrények**
legjobb és legszebb
helyek kevés jéggel **kitűnően hűtenek.**

Szabó Albert 6 Fensége József főherceg udvari szállítója, üveg, porcellán, lámpa és konyhaberendezési cikkek raktára Arad. — Telefon szám 239. 1393

Schwimmer Róza — Haverda Mariskáról.

Gyerekkori visszaemlékezések.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 24.

Tudósítónk vasárnap beszélgetést folytatott az Aradon időző Bedy-Schwimmer Rózával, aki érdekes dolgokat beszélt el Haverda Mariska gyerekkoráról és multjából.

— Nagyon jól ismerem Haverda Mariskát, — mondotta — mert amikor az én szüleim még Szabadkán laktak, velük szomszédok voltunk. Mariska velem egy osztályba járt az iskolában és így alkalmam volt öt közelebről megismerni. Szép, megnyerő külsejű leány volt, bár a skrofula sokat levont szépségéből. A szüleivel folyton ellenségeskedett. Az édesatyja darabos, kis műveltségű fiskális volt, aki különböző melléküzemekkel nagy vagyont szerzett. Mariskát nem akarta uny leányhoz méltó ruházatban járni, ami számtalan összezdörölésnek volt az előidézője:

— Járj te is úgy, amint az én testvéreim jártak, egyszerű olcsó ruhában, — mondotta akárhányszor.

Ez nagyon elkésztette a dugaszdag leányt, akinek már fiatalságában hevesen udvarolt egy snájdig kis hadnagy. Az, akiről a lapok is megemlékeztek. Tetszeni akart neki. Ez a katonatiszt naponként órákat töltött el Mariska ablakánál, akinek a hadnagy volt első szerelme. Sok ábrándos történetet beszélt el Mariska nekem szerelméről és jövőd boldogságáról. Azt gondolta, hogy valamikor felesége lesz a daliás katonának. A szülei nem elleneztek, hogy a hadnagy naponként eljárjon Mariskához, csak akkor léptek fel tiltakozólag, amikor a tiszt, mint kérő jelentkezett házuknál:

— Nem adom a vagyonomat egy könyvelő katonatiszt kezére, — mondotta Haverda Boldizsár, aki ettől fogva megkérte a hadnagyot, hogy házáat kerülje el.

Itt kezdődik Haverda Mariska viharos multja. Ettől kezdve csaknem betege lett szerelmének és nap-nap után felujult a viszály közte és szülei között. Ideges, türelmetlen volt a legcsekélyebb ok miatt. Az anyjával is, — aki egyszerű bunyevác asszony volt, — sok kellemetlensége támadt.

A szülei azt gondolták, hogy leginkább segítene leányuk buskomorságán, — ha hamarosan férjhez adnák, de úgy, amint ők kiszámították, valami jó állású gazdag emberhez. Az volt a véleményük, hogy ebben az esetben Mariska is hamarosan el fogja felejteni az első szerelmét, a kis hadnagyot. Ugy tudom, hogy csalatkoztak a számításukban, mert Haverda Mariska szerelem nélkül ment férjhez és azt hiszem, hogy ez a hisztériás nő, akire tébolyda, vagy akasztófa vár, még most is szívében őrzi első, igaz szerelme emlékét.

Későbbi dolgairól keveset tudok, mert elköltöztünk Szabadkáról a fővárosba. Pesten találkoztam ugyan vele néhányszor, de nem beszélgettünk többé egymással. Talán fájt volna neki a régi emlékek felujítása...

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, május 24.

Kínálati irásékekt. ma'mok tartózkodók, 5 ezer métermázsza 15 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Tengeri májusra	7.85—7.88	7.80—7.81
Buza májusra	14.85—14.86	14.90—15.—

Buza 1909 októberre 13.—13.01 12.88—12.90
Rozs októberre ... 10.17—10.18 10.04—10.07
Zab októberre ... 7.65—7.68 7.62—7.63

Zárul 5 órakor.
Utótőzsde üzemtelen.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Május 24. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—499 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 145—146 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 145—146 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 145—146 fillérig.

Sertéselészám: május hó 19. napján volt készlet 26.530 darab, május 20. napján felhajtott 102 darab, május 21. napján elszállított 284 darab, május 22. napjára maradt készletben 26.348 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: csendes.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bárá Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. május 25-én, kedő:

1. Uráim, vigyázat. Humoros. — 2. A hegedűs legendája. Látványosság. — 3. A tudós találmánya. Bohózat. — 4. Néger követség Párisban. Természet után. — 5. A varasfuvola. Életkép. — 6. A tábornok kalandja. Bohózat. — 7. Lovasiskola Saumurban. Sportkép. — 8. Két ségbeesetten. Dráma.

9. A szegények sorsa.

Dráma. Irta: I. H. Rosny. Előadják: Ravet és a k's Weinrich, a Comédie Françaiseból. Nau Eugénie asszony az Antoine színház tagja.

Előadások délután 6, és 7 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

Este 8 órakor

A francia forradalom.

3 felvonásban. Irta: Pékár Gyula. 188 színesen vetített és 12 mozgófényképpel.
Felőlvassa Hunyady József, az aradi Nemzeti Színház művésze.

NYILTTÉR.*

Az „Aradi Izraelita Kiházasító Egylet” mélyen meghatottan jelenti pártoló tagjának

SPITZER IGNÁCZ

urnak

f. é. május hó 22-én, esti 8 órakor, életének 69 évében, történt elhunytát.

A boldogultnak hült tetemei május hó 24-én, d. u. 4 órakor fognak (Baththányi-utca 20. sz. lakásából az izr. temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Béke hamvaira!

Arad, 1909. május hó 23-án. 2857

Az egylet elnöksége.

A tisztelt egyleti tagok a végtisztességen megjelenni sziveskedjenek.

Özv. Förster Károlyné szül. Spitzer Betty a maga, valamint gyermekei Geiringer szül. Förster Paula és Förster Julius nevében fájdalomtelt szívvvel tudatja, hogy a legjobb testvér illetőleg nagybátya

SPITZER IGNÁCZ ur

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsági tagja. e hó 22-én, este 8 órakor, tevékeny és áldásos életének 69 évében, rövid szenvedés után meghalt.

A boldogult hült tetemeit e hó 24-én, délután 4 órakor fogjuk a gyászszobából (Baththányi-utca 20.) az aradi izraelita temetőben örök nyugalomra helyezni.

Arad, 1909. május 22-én. 2159

Aldás emlékére! Béke hamvaira!

Uj. Uj! Uj. Ujitás.

Van szerencsém a m. t. közönség szives tudomására adni, hogy

80.000 kötetes kölcsönkönyvtáram

kiegészítésül a mai napon

ujdonsági osztályt

létesítettem. Ez új osztályt olyképen fogom vezetni, hogy az eddigi szokástól eltérően, mely szerint kölcsönkönyvtáramba ujdonságokat csak 5—10 példányban soroztam be, ez ujitás létesítésével a mai naptól kezdve **minden ujdonságot 15—20 példányban** fogom ez új osztály révén az olvasó közönség rendelkezésére bocsátani. **Céлом, hogy ezáltal a legmesszebb menő igényeknek is eleget tessek és megszüntessem azt a panaszt, mely szerint egyes ujdonságokra az olvasó közönségnek néha túl sokáig kellett várakoznia.**

Ez új osztály létesítésével lehetővé tettem azt, hogy azok olvasási igényei is teljes mértékben fognak kielégítést nyerni, kik — saját könyvtáruk lévén — csupán ujdonságok olvasására szorítkoznak.

Egy további lényeges kedvezményes eljárást pedig ezzel kapcsolatban egyidejűleg azzal honosítottam meg, hogy az egy-két hónap mulva forgalomból kikerülő ujdonságokat, amelyeket ugyis bekötetlen állapotban adok olvasásra, megvételre mélyen leszállított árral bocsátom a m. t. közönség rendelkezésére. Így bárkinek módjában álland, könyvtárát a legújabb és legjelesebb, jó állapotú művekkel olcsón szaporítani.

Ugyanezen ujitást

zenemű-kölcsönző intézetemre is kiterjesztettem.

Ez új vállalatához a m. t. közönség szives pártfogását kéri, — kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedő

ARADON, Andrassy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz-palota.)

Telefon szám 885.

Állandó gyors és gépirási tanfolyam

Új kurzus négy óra terjedőleg. Megnyílik június 1-én kiváló tanerő vezetése mellett. Beiratkozás naponta!

Mindeannemű gépirási és kőszorosítási munka elvállalása! Nagy írógépkellék-raktár a legjobb minőségben. — Író- és számológép javító műhely. 2081

ZIFFER és MOLNÁR

Összes írógép műszaki intézete.

A R A D, Szabadságtér 16. szám.

Domány-palota.

Telefon 513

Különleges olcsó cikkek.

Moire alsó szoknya

minden színben

 darabja 4 frt. 50.

Herweth mieder

legujabb facon

 darabja 7 korona.

Nagy parthie vétel
női és férfi zsebkendőben

Csoda olcsó árak

Különleges olcsó cikkek.

Tiszta selyem

Tafft alsószoknya

minden színben

 darabja 5 frt. 80.

Női himzett ing

jó chiffon,

271

 darabja 1 frt. 65.

Ima madapolan

kelengye ing

 darabja 2 frt. 20.

Feltűnő olcsó árak!

Angol sephirek, Delének, női és férfi szövetek, vásznak, chiffo-
nok, kanavász, asztalneműek

MAUTNER R.

olcsó áruházában
HUNYADI-UTCA I. SZ.

Üzleti órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 2—7 óráig.

Új bádógos műhely.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Arad.

Batthányi és Weitzer
János-u. sarkán

épület és diszmű-
bádógos műhelyt

nyitottam, 2008

hol minden e szakmába vágó munkákat olcsó és jól elkészíték helyben és vidéken is.

Szives pártfogást kér

Kalmár György.

1833—1909.

Világos községtől.

Egy a földadó kataszteri munkálataiban jártas

egyen kerestetik,

— 4 hónapi időtartamra, —
havi 120 korona fizetés mellett,
az állás

azonnal elfoglalandó.

Ajánlkozások Világos község előljáróságához címzendők.

Világos, 1909. év május 22.

2135

Stéger Vendel,
közs. Jékyzö.

Salacz-utca 3.

bor, sörsarnok és étterem

május 16-án
megnyílik.

Egy jókarban levő jégszekrény azonnal megvételik.

1 ebéd 4 tál étel 30 kr.

Abonnensek felvételnek. 1991

Új női- és férfi szabó műterem.

KATONA LÁSZLÓ

Arad, Szabadság-tér I. sz. a.

Van szerencsém a n. é. városi és vidéki nagyközönség b. figyelmét felhívni ujonnan megnyílt

női és férfi szabó műtermemre,

hol minden e szakmába vágó munkát legizlésebben s legelőnyösebb ár mellett elvállalok.

Szives pártfogásért esedezik

Katona László,

női és férfi szabó, Szabadság-tér I. szám alatt. 2028

Új asztalos műhely.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy Erzsébet királyné-körút 18. sz. a.

épület-és butor-asztalos műhelyt nyitottam.

Elvállalok épület-, butor-, portálé- és iroda-berendezéseket leg-szebb kivitelben, legjutányosabb árban. 1737

Szives pártfogást kér

Várda Gyula,

asztalos-mester.

Korcsma-üzlet átvétel!

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy Arad, Szabadság-tér 20., gróf Nádasdy-palotában levő

korcsma-üzletet

átvettem saját vezetésem alatt tovább vezetem Kitűnő és tiszta ételek és italokról mindenkor gondoskodom. Szives pártfogást kér

Kravár Imre.

Kramarovics József

Saját készítményű bőröndök mindenféle kivitelben, úgy kicsinybeni és nagyban eladás. Női kiegészítők a legfinomabbtól a legolcsóbbig, továbbá pénz, dohány, belsőtárcák, iskolatáskák, dúsz választékban. Javításokat jutányos áron eszközölöm.

bőrönd- és bőrdíszműáru üzlet
ARAD, SZABADSÁG-TÉR 3. SZ.

APRO HIRDETÉSEK

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüstnemezeket ki-váltak és vesznek. Farkas Streicher Arad, Tökölly-tér 1. 1771

Ház eladás.

A lippai 2425. sz. tjkönyvben 232 hrajzi és 1041 összeírású számú ház, mely eddig vendéglő és do-hánytőzsdé volt és 14 helyiségből áll, szabad kézből eladó. A ház Lippán a Marosparton van, igen élénk helyen, jelenleg a hetivásár és rövidesen az országos vásárok is közvetlen a ház előtt lesznek. A ház kellő óvadék ellenében esetleg lecsúszhat is bérbe adatik. A háznak italmérési engedélye van és az a vevőre lesz átruházva. Cím a kiadóban. 2181

Új letelepítés

Neuman-palota Széchenyi-utcai szárnyában azonnal olcsón kiadó. Közlekedési Bruckner Lipót butor-üzletében Neuman-palota Matzky cukrászda mellett. 1891

Kiadó

egy nagy sarkközlethelyiség (je-lenleg Farber fűszerüzlet) 1910. május 1-től. Bővebbet Hunyadi-u. 1. háztulajdonosnénál. 2004

Zársalkodónő

fiatal, intelligens, kerestetik idős urnőhöz. Bővebbet Brunnernál, Szabadság-tér. 2094

Eladó házak

a Kápolna-utca 10. és 11. sz. házak eladók. Bővebbet ugyanott. 2129

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45. sz. 2104

Bérmaajándékul

r. kath. Imakönyvek, Hock János, Albay J. Tárkányi és egyéb jeles szerzőktől. Felkötött és az ifjúság számára kaphatók: Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében. Főúti Andrassy-tér 16., fióküzlet Weitzer János-utca. 178

Választó-utca 60. sz. alatt

(Maros felől jobb kézre) egy üres telek 1000 □ területtel olcsón el-adó, Bővebbet Lahner György-u. 8. sz. 1767

Jég

kapható háztartási célokra naponta házhoz szállítva. Petőfi-u. 7a. — Telefon 199. sz. 1292

Fényképészeti cikkek.

Bármily gyártmányú fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképészeti lencsék bármely minőségben, s az összes fényképészeti kellékek és újdonságok rendkivüli előnyárban. Bloch H. papirkereskedése és könyvnyomdája. Fényképészeti cikkek gyári rak-tára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánatra ingyen. Vi-déki rendelésekhez részletes használati utasítás és újdonságok is-mertetése lesz mellékelve. 1215

Vizsgalapok

legolcsóbb árban kaphatók Kerpel Izso könyv-, papir és zeneműke-reskedésében, Aradon. Ugyan-e cég vesz legmagasabb árakon egész könyvtárakat. Irodai cikkek név-jegyek és nyomtatványok legelő-nyösebb beszerzési forrása. 262

Három szobás

lakást keresek június 15-ére vagy 1-ére, lehetőleg fürdőszobával, a belváros közelében. Ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kérek. 1984

Jókarban levő

nagyobb formájú használt jégsek-ény megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 2128

Egy csinos

2 sz. Wertheim kassza olcsón el-adó Sternnél Boros Béni-tér 22 sz. az emeleten. 2107

Ki volna hajlandó

főter. esetleg közelében állandó tánciskolának megfelelő termet átalakítani vagy építeni? Címem a kiadóhivatalban. 2044

Német kisasszony

ajánlkozik egy vagy két gyermek mellé helyben vagy közeli vidéken. Cím kurticsi-ut 10. 2156

Kalapdiszítő

perfekt erő felvétetik jó fizetéssel Katdebó K. utóda női kalap divat üzletében. Színházépület. 2166

Nagy óra- és ékszer-üzlet!

Hirsch Jenő

óras és ékszerész

ARADON, Forray- és Rákóczy utca sarkán

Elvállalok és készítek minden-nemű órajavítást 3 évi jótállás mellett a legjutányosabb árakon. Raktáron tartok mindennemű zseb-, fali- és inga-órákat, valamint arany- és ezüst-áru a legfinomabb kivitelben. 1857

Zálogcédulákat, tört aranyat és ezüs-töt a legmagasabb árban vesznek, vagy ujakra átcserélek.

Fényes egzisztenciát

nyújt bármely állású személynek akár falun, akár városban egy

szétküldési fióküzlet

mint

fő- vagy melléküzlet.

Havi 500 koronára rughat ezen jövedelem. Az átvételhez 45 ko-rona szükségeltetik. Ajánlatokhoz válaszbélyeg csatolandó. 5949

Gehring & Co. Cassel.

Jelzálog, váltó és kölcsönöket tisztviselő

legelőnyösebben eszközöl 1513

Vig Lajos

hitelközvetítő irodája

Arad, Árpád-ter 5. sz.

Városi és megyei telefon 671.

Figyelem!

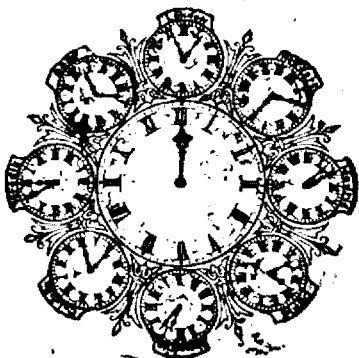
Hol lehet olcsón órákat venni és jól javíttatni? Csakis

VÁRADY JÁNOS órásnál

Arad, Boros Béni-tér 16. sz. a.

(Vanicsék-ház.)

2072

ahol egyszersmind zálogcédulákat tört arany- és ezüst árut legmagasabb ár mellett vesznek és átcserélek.

SÍRKÖVEKET

üzletfelosztás miatt

julius 1-ig

saját beszerzési áron elad

Stark Vilmos

cég Arad,

2092

József főherceg-ut 12.

(Fodor és Reisinger háiban.)

Diamant Jenő

épület- és díszmű-bádogos.

1925

Műhelye és

kész áru raktára: Ka-zinczy-utca 1. (Polgári flúisko-lával szemben.)

Messer Illés

mosó és vasaló intézete Aradon, Bocskay-tér 3.

(Nagy Tökölly-ház.)

Kívánatra házhoz me-gyek és hazaszállítók.

Mosó és vasaló intézet.

Van szerencsém a n. é. városi és vidéki közönség s ives figyel-mét felhívni modernül berendezett

mosó és vasaló intézetemre.

Elvállalok a legszebb kivitelben mindennemű fehérneműket, köny-nyű szöveteket és kelengyákat és függönyöket is legjutányosabb sza-bott árak mellett. Kívánatra ház-hoz megyek és a fehérneműt is hazaszállítom. 1651

Szíves pártfogást kér

Szállas Józsefné,

„Adria” mosó- és vasaló-intézete

Arad, Weitzer János-u. 8.

A világ legnagyobb csodája!

Csak néhány napig látható!

Kézből és arckifejezésből, kaba-lisztikus könyvekből képes bárkinek a gondolatait megfejteni, azonki-vül minden embernek nevét, élet-korát megmondani, továbbá véle-ményt mondani szerelmi és csa-ládi viszonyokban ugyszintán bel-és külföldi utazásokra nézve kereske-delmi és gazdasági ügyekben.

A világ

legkisebb embere.

A személy magában is rendkivüli lát-vány. — A termete csodálatraméltó s az egész családja kis természetű. — Működik reggel 8 órától egész nap a „Három király” szálloda 7. számú szobájában. Tisztelettel

OVITS E. EZIK,

a világ legkisebb embere. 2119